

Redaguoja MIKAS SILEIKIS

J. Paukštienės posūkis į ekspresionizmą

ISPŪDŽIAI IŠ REPREZENTACINĖS PARODOS

„Pasimetusioji generacija“ (kažkas taip apibūdino), labai ryžtingai stoja už moderniojo žmogaus pastangas progresuoti ir drąsiai skelbia naujosios kartos kultūrinės aktualijas su gera doze spaudimo prieš realistinį meną. Atrodytų, kad senoji estetikos sąvoka jau būtų nustojusį savo vertybių, kad vyresniosios kartos rašytojai, jau neberašytojai, menininkai — nebemenininkai, o jų kūryba nebeaktuali.

Nauji dalykai ateina su naujais žmonėmis netikėtai ir ne visų palankiai priimami. Kas nauja, nereiškia, kad jau gera. Yra teigiamų ir neigiamų pusių ir naujovėse, kas tiesiogiai ar netiesiogiai atsiliepia į gyvenimą. Kūryba, kaip tekantis kraujas — gyvojo organizmo funkcija ir procesas, kuriame dalyvauja žiūrovai, skaitytojai arba klausytojai ir kritikai. Nė vienas menininkas nėra „baigtas“ arba tobulas, taip pat ir kritikas turi savo pasaulėžiūrą.

Naujas etapas

Dail. Jadvyga Paukštienė, atrodo, nesiblaškydama, atsargiai eina į platesnį, tiksliai jai suvokiamą kūrybos kelią. Apžvalginė josios paroda Čiurlionio Galerijoje, įvykusi š. m. gegužės 25 — 31 d. d. sudaryta iš 67 darbų, plačiau atskleidė savo laimėjimus, nors dauguma darbų buvo miesto peizažai, kiek anksčiau sukurti, nenuvertino josios vėlesniosios kūrybos etapo.

Naujasis Paukštienės etapas su abstrakčiu elementu ekspresionistinėje dvasioje atsiseja nuo ankstybesnio josios tapybos charakterio. Kaip pavyzdys — metaforiškai pavadintas kūrinys „Zvejyba“, įdėtas katalogo viršelyje, kompozicija ir taurus koloritas puikiai išlaikytas. „Naujas miestas“ taip pat būdingas, bet stipriai kontrapunktuoja pirmajam. „Pikta minia“, religinio turinio tapinys. Paįgto formato drobėje palieta smulkių spalvinių taškelių mirazas, pavaizduoja minią, aplink Kristų, kryžių nešančių. Tačiau žiūrovai vargu pastebėjo, ką šis paveikslas reiškia. Kūrinio centre plokštumą laužia kryžmė, tada ir paaiškėja jo turinys. Siaubingas paveikslas „Menkystė“, kuris pavaizduoja šmėkliškas būtybes, — tai simbolinio ekspresionizmo etape Paukštienės pirmas pasirodymas. Čia ir surrealizmo ir mistikos elementų mišinys mažai turi analoginių ryšių su autorės poimprezionistiniais, daugiau ar mažiau lyriniais darbais. Šis kūrinys kalba metafizine kalba:

žmonės, dvasios, lyg Dantes Dieviškoje komedijoje, kenčia fizinės ir dvasinės kančias; homo sapiens ieško išsigelbėjimo nuo kažkokios baimės, minios eina siaubo apimtos, bėga nerūpinai kur. „Sv. Jurgis“ smaką dobia, tai beveik dinamiškas kūrinys, jeigu ne viena smulkmena: kompozicinė pusiausvyra, kur apatinė paveikslas dalis silpnoka.

Iš senesniųjų dail. Paukštienės ekspresionistinių darbų „Pirtyje“, negalima žavėtis, nuobodus raudono kolorito paveikslas su dviem groteskinėmis figūrom.

Realizmas

Grįžtant prie labiau įprastinių Paukštienės darbų, susiduriame su Marquette Parko bažnyčia (jų yra parodoje kelios). Pirmoji iškelia dailininkės meistriskumo galią, kame laisvas tapybinis braižas, stiprus „vizgirdiški“ piešinio kontūrai, konkretus sunkių formų elementas, kūrinį daro žavėtinu ir vertingu. Be to, šios bažnyčios mūro gelsva spalva nelabai maloni dailininko paletai, tačiau ji rado išeitį apgaubdama kūrinį tamsiais tonais ir suvedama dėmesio tašką ties bažnyčios galvenomis. „Vasara Marquette Parke“, nors gražus spalvų ritmas, kaip paprastai, tačiau iš abiejų bažnyčios šonų simetriškai apstatyti maži namukai nuvertina kompoziciją. „Vakarais prie muziejaus“ (šis kūrinys atrinktas Čiurlionio Galerijai), labai skirtingas nuo ankstyvesnės kompaktiškos dažų faktūros, gerai išspręstas. „Šventė kaimė“, kilimo stiliaus dekoratyvinis darbas, pajvairintas galvijais, figūromis ir lauko augalija, neblogas.

Dail. J. Paukštienė šį kartą davė mažiau vaikų galvūčių — savo mėgiamos temos, kurias ji sėkmingai paima ekspresionistinėje nuotaikoje. Beje, „Evolucija“ — abstraktus kūrinys, vertas dėmesio ir kaligrafinis tapinys, kiek primenąs Mark Tobey, tačiau gali būti tiksliai toks sutapimas. Keletas gerų natūrmortų, ypač „Baltos lėlijos“ ir „Jurginiai“. Trys akvarelės ir trys tempera darbai.

Dail. Paukštienė sunku būtų priskirti bet kuriai dailininkų grupei. Meno mokslus giliusi Paryžiuje, turi individualią meninę išraišką, nežiūrint kai kurių minusių, ir kas jų neturi. Gerai, kad dail. J. Paukštienė stengiasi ieškoti naujų būdų bei priemonių, ji negali būti maneiristė. Ji, kaip Klee, kuris kiekvieną kūrinį kuria vis kitaip, surandant naują būdą ar priemonę. Paukštienė savo pasauli-

Dail. A. Tamošaitienė „Rudens gijos“ (iš parodos Montrealy)

mui nuosirdi, nemėgsta paviršutinių efektų. Reikia manyti, kad dailininkė ateity padarys dar didesnę pažangą. Ji originali, be iliuzijų ir didelių užsimonimų moderniojo meno raidoje.

Katalogui įvadą parašė Aloiz. Baronas.

Prano Gailiaus grafikos pasisekimas

Prancūzijos Nacionalinės Bibliotekos grafikos skyriuje gegužės mėn. atidaryta šiuolaikinės Paryžiaus grafikos paroda „Gravures contemporaines“. Išstatyti 18-os grafikų estampai. Kaip iš parodoje išskaitomų dalyvių sąrašo matyti, išrinktųjų tarpe yra 10 prancūzų (jų tarpe didelio garso vardai kaip Adam, Buffet, Jean Claude), 2 italai (Boni, Lordera), danas (Lars Bo), vokiečiai (Max Ernst), brazilas (Piza), graikas (Prassinis), čilietis (Mattia) ir vienas lietuvis — Pranas Gailius.

Išrinktųjų sąraše kiekvieno grafiko tautybė aiškiai pažymėta, todėl malonu rasti ir lietuvių tautybės (lithuanien) grafiką. Pranas Gailius atstovaujamas net 4 šaltos adatos darbais, tuo tarpu pvz. Buffet ir kitų grafikų eksponuoti po 2 ar po 1 darbą, tik vieno Max Ernsto išskaitomai taip pat 4 darbai. Tai dėmesio vertas mūsų uolaus žemaičio tapytojo ir grafiko Paryžiuje laimėjimas. Dar pažymėtina, kad Nacionalinė Biblioteka nupirko 2 Prano Gailiaus estampus, o į savo „Depot Legal“ fondus priėmė 10 darbų. „Depot Legal“ įregistruoti grafikos kūriniai turi ypatingą kolekcinę vertę. Susidomėjusieji Prano Gailiaus estampo kūryba gali jam rašyti sekančiu adresu: Monsieur Pranas Gailius, 6 rue du Sergent Maginot, Paris 16e France. (E)

Lietuvių dailininkų paroda Paryžiuje

Dailininkų Prano Gailiaus tapybos ir Antano Mončio skulptūros paroda buvo atidaryta gegužės 1 d. M-me Marie-Jaqueline Dumay galerijoje Paryžiuje (rue de Bonaparte). Į parodos atidarymą atsilankė prof. dr. Jurgis Baltrušaitis su poniu, Pa-

ryžiaus Liet. Bendruomenės pirm. kun. J. Petrošius, Lietuvos Pasiuntinybės sekr. A. Liutkus, Dr. Deveikė, dail. Kasiulis ir gausus Paryžiuje gyvenančių lietuvių bei jų prietelių prancūzų būrys. Vėliau atsilankė Paryžiuje viešinti J. Tubelienė, Lankytojai ir kritikai Prano Gailiaus ir Antano Mončio kūrybą įvertino palankiai. (E)

Lietuvos istorijos paskaitos Bonos universitete

Kaip buvo pranešta, prof. dr. Z. Ivinskis pradėjo skaityti Bonos universiteto pavasario semestre Lietuvos istorijos kursą. Pirmoji prof. Ivinskio paskaita įvyko geg. 9 d. šio semestro kursas įvardintas „Lituaen im Mittelalter“ (Lietuva viduramžiais) ir per 24 paskaitas patiekė Lietuvos istoriją iki 1492 metų.

Specialus Lietuvos istorijos kursas jokiam Vokietijos universitete lig šiol nebuvo dėstomas. Tai pirmas atvejis, kad Lietuvos istorija dėstoma Vakarų Europos universitete. Prof. Ivinskis šį semestrą taip pat vadovauja seminarinėms pratyboms tema „Deutscher Orden und die Zemaiten-Frage von 1382 bis 1409“ (Vokiečių Ordinas ir žemaičių klausimas nuo 1382 iki 1409). (E)

SENUJŲ MEISTRŲ GRAFIKOS PARODA

Chicago Meno institute dabar vyksta speciali Anglijos kunigaikščių senųjų meistrų piešinių kolekcijos paroda. Daugumą darbų sudaro Italijos Renesanso dailininkai: Rafaelis, Paolo Veronese, Ghirlandeo ir daug kitų. Flemų: Antony Van Dyck, Rubens, olandų Rembrandt ir kt.

Pirmas aukštas, po kairei. lėjimas nemokamas.

Patikslinimas

Gegužės 18 d. pranešime apie Le Corbusier parodos atidarymą Chicago Meno institute buvo išspausdinta: „prancūzų architektas“. Le Corbusier gimęs Šveicarijoje, gyvena Prancūzijoje, netoli Paryžiaus. Paroda baigsis birželio 23 d.

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 8, 1963

Naujienu Antroji Dalis

NR. 668

CHICAGO LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIX METAI

Mažvydo 400 m. mirties sukaktis

Chicagoje veikiantis Pedagoginis Lituanistikos Institutas šiais metais gražiai paminėjo Martyno Mažvydo 400 m. mirties sukaktį. Institute dėsytajai kartu su mokiniais suurošė įdomų minėjimą, kuriame buvo padaryta trumpa Mažvydo gyvenimo ir darbo apžvalga, paskaityti jo veikalai ir pagiedotos jo giesmės.

Be to, Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugija parūpino lėšų lietuvių literatūros lektoriaus Domo Velickos paruoštam 112 didelio formato puslapių leidiniui apie Martyną Mažvydą išleisti. Šiandien spausdiname minėjimo metu mokinių skaitytus referatus apie Mažvydą. Mums atrodo, kad platesniems Amerikos lietuvių sluoksniams verta susipažinti ir su lektoriaus Domo Velickos paruoštu įvadu suminėtai knygai. Šiame įvade Domas Velickas kelia kelias naujas ir, pasakytume, drąsias mintis valstybinei Lietuva pračiai vertinti. Toliau seka Domo Velickos paruošto įvado ištraukos:

„Šiuo epochinės reikšmės žygiu, tai yra pirmosios lietuviškos knygos išspausdinimu, tasai Martynas Mažvydas padėjo pačius pirmuosius pagrindus lietuvių spaudai ir išvedė lietuvių kalbą į viešąją kultūrinį gyvenimą. Ligi Mažvydo lietuvių kalba viešajame kultūros gyvenime buvo nežinoma kalba. Ji buvo tik liaudies kalba, tevartojama privačiuose pasikalbėjimuose.

„Lietuvos karalių bei kunigaikščių taja žmonių kalba, kaip istorijos faktai rodo, niekada nesidomėta. Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės įstajose visi valstybės reikalai buvo atliekami svetimųjų valdininkų ir svetimomis kalbomis: gudiškai, rusiškai, lenkiškai, vokiškai, tik ne ta kalba, kuria kalbėjo pats tautos branduolys. Ir, dėl to, kad mūsų senosios valstybės valdovų idealas buvo ne kultūrinis, o politinis, tiksliau pasakius, fizinis valstybės idealas; valstybės žemių išplėtimas nuo Baltijos ligi Juodųjų jūrų. Dėl to ilginiui, žlugus mūsų karališkajai valstybei, greitai mažėjo ir jos fizinis plotas. Ir ne kažin kiek juk betruko, jog visa etnografinė Lietuva būtų sutilpusi Valančiaus vyskupystės ribose... Ar tai ne ano karališkojo fizinės valstybės idealo pasekmės?

Nūdien tų gana skaudžių populiacinių ir teritorinių nuostolių akivaizdą retu aiškumu sušvinta ir Mažvydo žygio reikšmė. Pirmuoju elementoriumi praverdamas berašė tautai akis, išveddamas jos kalbą į kultūrinę viešumą, šis vyras tuo pačiu įdėgė ir pirmąjį kultūrinės Lietuvos valstybės išsivystymo daigą. Šiuo pirmosios knygos išspausdinimo žygiu Mažvydas nebeatšaukiamai papildė ir aną vieną šališką ir dėl to trapų karališkiosios valstybės idealą.

O po pusšimčio metų Medicininkų kanaaninkas Mikalojus Daukša, tęsdamas Martyno Mažvydo, Karaliaučiaus Universiteto teologijos studento, o vėliau Ragainės archidiakono, ir kitų Mažosios Lietuvos vyrų pradėtą tautos švietimo darbą, savo „Postilės“ „Prakalboje“ deklamatyvine forma jau paskelbė, jog tautinė kalba turi būti rašomi ne tik elementoriai ir katekizmai, bet ir valstybės įstatymai.

Šios minties daigas, įdėgtas tautoje pirmuoju elementoriumi, per 400 metų želdytas „Katekizmais“ — „Postilėmis“ — „Aušromis“ — „Varpais“ — „Pavasario balsais“, ilgainiui išsiskleidė kultūrinės nepriklausomos valstybės atstatymo žiedu.

Historia est magistra vitae.

Tad ar nūdien, žvelgiant į keturių amžių laiko gilumą, dar galima abejoti, jog raštas, kuriuo tautoje indoktrinuos jos gyvastingumo idealas, nėra pagrindinė sąlyga istorinei tautos amžinybei tęsti? Ar tam idealui įdiegti ir želdyti ir mūsų jaunosios generacijos sąmonėje begali būti kas nors veiksmingesnio už spausdintą gimtąjį žodį? — už knygą?

Ragainės archidiakonas Mažvydas, tai instinktyviai tik nujausdamas, personifikuotas pirmosios knygos lūpomis savo broliui ir seseriai prieš 400 metų jau įspėjo:

„Dieną ir naktį pregaves mani laikykiet Ir nekada manes nog isiu neatmeskiet“.

Ar šis įspėjimas nėra istorijos patvirtintas tautos išlavimo dėsnis? Ar nutolimas nuo šio dėsnio ir mūsų aplinkybėse nėra kirpimas ano istorinės amžinybės siūlo?

Mūsų tautos rezistencinė istorija tai rodo ir tvirtina.

Tad, minint lietuviškos knygos tėvo 400 metų mirties sukaktį, ir atsakyti į šiuos klausimus tenka ieškoti ne social-

Viena seselė žirga balnojo, antra seselė gailiai raudėjo...

Dienu Skeveldros

1
Gyvenimas anapus geležinės uždangos skęsta popierių jūroje. Čia faktai iš „satelitinės“ Lenkijos, vadinasi, Lietuva, kaip visiškai okupuotas kraštas, dar „giliau dugne“.

Laisvosios Europos Radijo lenkų skyriaus bendradarbis (žr. „Wiadomosci“ Nr. 894) apskaičiavo, kad kiekvienas Lenkijos gyventojas (nuo kūdikio iki karstan žengiančio senelio) kasdien privalo užpildyti kokią nors anketą (valstybės, savivaldybės, partijos ar pn.) mažiausia pusės mašinėls rašto puslapio. Viso tad per 30 milijonų lapų, o tai pasverus gaunama —

6 vagonai (kiekvienas po 10 tonų) popieriaus kasdien.
Po Lenkiją kasmet sklinda (privalomų išpildyti raštų) net . . . 8 milijardai. Tai oficialūs duomenys. Popierius, vadinamas, šlama, popierius klampitna lyg pelkėn, lyg jūron. Iš įstaigos į įstaigą („vidaus gyvenimo reikalais“) kasdien „skuba-plūša-grįžta“ — vėl išvyksta“ per 70.000 aplinkraščių, rotatoriais spausdintų. Ir nebelieka popieriaus laikraščiams ir knygoms. Sumažinta vyriausybės ir partijos spauda, pvz. „Trybuna Ludu“ ir „Życia Warszawy“ 4 puslapiais per savaitę, „Glos Pracy“ 2 puslapiais mažesnis kasdien, savaitraščiai „Polityka“, Nowa Kultura“ ir kt. po 4 psl. mažesni ir t.t. ir t.t.

Po pusės amžiaus Lenkija spausdina mažiau, kaip pvz. 1914 metais, ir tai išryškėjo po rašytojų suvažiavimo. Per

logijos daktarų mokslo knygoje, o savosios tautos rezistencinėje istorijoje ir... savo paties sąžinėje. O šie tautos gyvastingumo šaltiniai tebeprieinami visur, kur begyvenatumei: okupuotoje Tėvynėje, Kazakstane, Sidnyje, Čikagoje ar Ugnies Zemeje.

paskutiniuosius 10 metų knygų produkcija krito iš 120 milijonų egz. iki 79 milij. egz. Jei imti grynai dailiąją kūrybą, produkcija yra kritusi (per pastaruosius 5 metus, vadinasi, 1957—1962 metų bėgyje) daugiau kaip pusiau. Mokslo ir dailiosios kūrybos knygų tiražas („partijos ir vyriausybės“) aplinkraščiais sumažinta 50—75%.

Toliau W. Troscianko rašo:

Klesti partinė makulatūra. Ir tai duomens, kuriuos „griežtai slaptai“ paskelbė patys dabartinės Lenkijos valdovai. Išspausdinta dideli tiražai, ir pelija sandėliuose. Ana, Fidel Castro „Kalbos“ išleista 30.000 egz. tiražu. Knygynų sandėliuose, kioskuose ir visur kitur pilna, tik pirk. Visas vargas, kad niekas nepirka. Po literatūra (t. y. politinė, propagandinė literatūra) veltui laukia skaitytojų. Kaip valstybinė „Ksiąžka į Wiedza“ leidykla skundžiasi, 1963 m. pradžioje neišspaudutų knygų tiražijos metėsi, be kitų:

Lenino raštų — 1,860,511 egzempliorių. Tik paskaičiuokite, kokia krūva veltui išmesto popieriaus, kiek veltui darbo valandų, kiek veltui dažų ir t.t. ir t.t.!

Po Lenino mažai beskaitytųjų eilėje matosi Stalino, Bieruto ir kt. raštai. Partijos statuto neišspauduta 43,597 egz., Gomulkos kalbų ir raštų per 30,000 egz. Ne-kas likimas ir antireliginės poliliteratūros. Pvz. „Chlopi i biskupi“ neišspauduta 9,000 egz., „Kosciol i Atzyce“ — 14,500 egz. ir t.t

2
Partinė „Życie Warszawy“ paskelbė anketą: — kodėl per pastaruosius 20 metų „liaudies“ Lenkijoje nepasirodė jokia dėmesio verta apyška?

Ar bereikalingi komentarai?

(Nuketla į 2 psl.)

Dienu Skeveldros...

(Atkelta iš 1 psl.)

3

Manau, kad nereikalingi komentarai ir dar šioms kelioms faktams, kurie pasemti iš dartinės Lenkijos spaudos:

a) "Tygodnik Powszechny" rašo:

Krokuva (trečias savo didumų — jau daugiau kaip 1/2 milij. gyventojų — miestas J. C.) šandie primena apleistą butą, baurų, netvarkomą ir nepašluojamą butą.

Toliau:

Kar bepažvelgtumėi, plyšiai, skilimai, skylės, Puikios statybos pavyzdžiai diena dieneon griūva, rūdija-pelėja, pavirsta šiukšlėmis, lauzu, puvėsiais.

Iš visur dvelkia nepaprastai beviltiškas apsilėidimas ir gėda, nepasiekpti lopai...

Galvų grindinys yra, lūžta, jau panašus į niekad netaisytus batus. Miesto peizažas apskretęs ir purvinas. Visur resignacija, skurdas...

b) "Tygodnik Demokratyczny" rašo:

Szerecinke (po ilgų pastangų) pastatyta pagaliau viešoji išvietė turgaus aikštėje. Bet — veikia kaip ir visos valstybės ir savivaldybės įmonės, tik nuo 8 val. ryto iki 15 val. p.p. c) "Zycie Warszawy" idėjo tokį skelbimą:

"Karstus geros kokybės patvirtinta pigia kaina gamina Jaroslawio Miesto Gyvenamųjų Namų Statybos Skyrius".

4

Pernai Londone pasirodė "Famous Last Words". Barnaby Conrad surinko įžymiųjų paskutiniuosius (kone pomirtinius) žodžius. Štai jų keletas:

Dominiqne Bouhors (gramatikas): "Esu ant mirties slenkščio" arba: "Netrukus mirsiu" — galima tarti ir taip ir taip".

Charlotte Corday (atstumdama budelį, kuris norėjo užrišti jai akis, prieš mirstant nuo giljotinos): "Turiu teisę būti smalsi. Dar to niekad iki šiol nemačiau..."

Corot: "Tikiu iš visos širdies, kad ir danguje bus dailė".

Frances Marion Crawford (apysakų rašytoja): Man patinka saulės atspindys lentyne su knygomis".

Diderot (į žmoną): Kaip galvoji, ką su manimi veļnias padarys?"

J. F. Ducos (mirti pasmerkto žirondistas): "Konvencija pamiršo išleisti vieną aplinkraščių... Aplinkraščių apie neatsikirtinumą James ir kūno".

William Galvos (filosofas): "Kaip gera ir malonu grįžti namo".

Kafka (prašydamas draugą, kad sumaikintų visą jo literatūrinį palikimą): "Tuo būdu nebeliks jokių įrodymų, kad kada nors būčiau buvęs rašytojas".

Karalienė Karoliza (prašė, kad vyras po jos mirties čia pat vestų. Karalius Jurgis II

Gydymo kainos praaietyje

Jauniesiems gydytojams praveru žinoti, kiek gydymas žmonėms kainuodavo prieš 50 metų.

Ir tuomet buvo pasiturinčių ir turtingų žmonių, kurie ligos atveju kreipėsi į specialistus, gulėjo aristokratiškose ligoninėse ir nepaisė, kiek tai kainuotų. Gf eiliniai žmonės kreipėsi į bendros praktikos gydytojus. Bostone ir New Yorke už vizitą mokėdavo po dolerį arba du. Nedaugiau. Gydytojas, pakviestas į ligonio namą, ėmė 2 arba 3 dolerius. Nesvarbu, ar tai buvo dienos ar nakties metu.

Už patarnavimą prie kūdikio gimimo visur buvo \$10 arba \$7. Už tonsilų išplovimą \$10, už apendikso išėmimą — \$25; už gimdos naviko išplovimą \$50. Buvė rėta operacija, kuri kainavo daugiau \$50.

Bostone šv. Elzbiėtos ligoninėje atskiras kambarys kainavo \$21 per savaitę. Kambariai su 3 arba 4 lovomis po vieną dolerį kas dieną. Čia ir už operacijas nereikėjo mokėti, nes ligoninė buvo tikrai labdaringa.

Visoj Amerikoj buvo labai mažas ligoninių skaičius, kurios ėmė po \$10, \$7 arba \$5 už operacijos kambarį. Paprastai jis nieko nekainavo. Už apmigdymą niekūr nieko neėmė. Laboratorijos tyrimai tuomet buvo tik keli ir jie kainuodavo tik kelis dolerius.

Bepigu tuomet buvo ir biednam žmogui gydytis. Sakysime, jis uždirbo \$7, \$10 arba \$15 per savaitę. Už \$14 per savaitę jis galėjo gulėti dviejų lovų kambaryje. Dabar tokis kambarys jam kainuotų apie \$175. Dabar reikalinga laboratorijos tyrimų visa eilė. Jie brangūs. Operacijos kambarys \$30 arba \$50. Apmigdinimas \$25 arba \$50. O kur dar gydytojas, chirurgas ir slaugė. Slaugės imdavo \$15 už 24 valandas. Dabar \$28 už 8 valandas. Anais laikais nebuvo nei transfuzijų, nei bran-

atsakė, kad geriau jam meiluzės): Ak, mon Dieu! Juk tai netrukdo viena kitam..."

O'Henry: Uždekitė šviesą! Nenoriu grįžti namo tamsoje..."

Egalitė (į budelį, kuris norėjo numauti jo batus): "Lengviau bus numauti vėliau, į darbą!"

5

Anglas Sagnitarius ir Daniel George išleido liūdesio kalendorių (nelaimių almanachą). "Saugokis, kad ir tau kas panašaus neatsitiktų" — Tai autorių linkėjimas ar įspėjimas skaitytojams. Beje, jie dar įspėja: "Slipnieji paprastai paremiami prie sienos".

Čia dvi liūdnos datos: *Gruodžio 13-koji*: gimė Judas Iskariotas (2 m. prieš Kristų gimstant).

Sausio 13-koji: Harold Macmillan paskirtas D. Britanijos premjeru. *J. Cicėnas*

MARGUMYNAI

MANDAGUMAS

Žinoma pramūzų rašytoja Marie Anne de Bovel buvo labai nėgrazi. Oskar Wilde, pirmą kartą susitikęs su ja, nesugebėjo nuslėpti savo nustebimo.

— Ar ne tiesa, Mister Wilde, — pasakė rašytoja, — juk aš — pati blaūriausia moteris Prancūzijoje?

Bet Wilde jau susigriebė ir atsakė, mandagiai nusilenkdamas:

— Prancūzijoje? Ne! Visame pasaulyje!

...JCS SUGEDINOTE MANE...

Austrų rašytojas Ferdinand von Saar tarp kita ko buvo parašęs didelį epinį veikalą "Herman und Dorothea" — ta pačia antrašte, kaip ir garsus Goethe veikalas.

Viena jauna panelė, susizavėjusi rašytoju, bet, gal, ne jo veikalu, pasakė, norėdama įlikti:

— Jūsų "Herman und Dorothea" man patinka labiau, negu Šilerio.

Ferdinand von Saar mandagiai nusilenkė ir tarė:

— Aš dėkoju jums, panele, bet iš tikro, aš nesu nusipelnęs jūsų pagyrimo, ir jūs sugėdinate mane ir... Goethe.

...PERDAUG PINIGŲ

1763 m. išėjusi iš spaudos anglų filosofo ir istoriko David Hume parašyta "Anglijos Istorija" sulaukė nepaprasto pasisekimo ir greit buvo išparduota. Autorius uždirbo labai daug pinigų.

Leidėjai ragino jį paruošti pažadėtąjį "Istorijos" tęsinį, siūlydami dar aukštesnį honorarą. Bet filosofas atsakė: — Aš negaliu priimti jūsų pasiūlymų dėl keturių priežasčių: aš jau persenas, persto-

gių vaistu.

Aš neaiškinsiu, kodėl viskas šitaip pabrango ir ar galima to pabrangimo išvengti. Norėjau tik pabrėžti, kad sirgimas prieš 50 metų, skaičiuojant pinigais, buvo pigus. Dr. A. Montvidas

Skaitykite

ir platinkite

"NAUJIENAS"

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išituks, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

ras, perlingus, o be to — ir tai svarbiausia — turiu perdaug pinigų.

POLICIJOS SUMANUMAS

Naujojoje Zelandijoje, Chistchurch miestelio restorane buvo iškabintas policijos pranešimas: "Vagis, praėitą ketvirtadienį pavogęs didelį migdolinio torto gabalą, turi jį tučiuojant atgabenti į nuovadą, nes šis gabalas svarbiausias daiktinis įrodymas žmogžudystės, įvykdytos nuodų pagalba, byloje".

KANTRYBE IR UOLUMAS

Vienas žinomas vokiečių komikas gerė sykį su savo draugais. Vienas iš jų, labai gabus, bet labai darbštus, pareiškė:

— Darbštumu ir kantrybe galima atsiekti viską!

— Na, mano mielas, — atsiliepė komikas, — pamėginkite įvairyti atgal į tubą dantų pastą, kai būsite kada nors išspaudę jos kiek perdaug!

— Aha, — sako tėvas ir atidžiai žūri į Diterį. — Aha, — pakartoja jis, ir Diteris staiga pajunta, kad tėvas žaibo greičiu susiorientavo ir rado išeitį, bet jis nežino dar, kaip tėvas išsisuks iš nemalomos padėties, ir tai kelia jam šiek tiek nerimio.

— Taigi, — ramiai tęsia tėvas, — tu nori man priminti, kad mano pažymėjimas dar blogesnis už tavąjį? Na, ką gi, aš to fakto negaliu paneigti. Tū visiška teisyne... Bet...

The Chair's Favorite Playground

COTTAGES, HOTEL FOOD, BEVERAGES
Pier Space • Sand Beach
Picnic Grove • Pier Space
Rental • Boat Storage
Rt. 12 or Tollway to Rt. 132: 132 to Forest Ave. (3 blks. E. of 12, by shopping center); Forest N. to — KOPAN'S LANDING RESORT.
112 E. LAKEVIEW
JU 7-4021

NEW OPEN
JAN'S CLUB
Where all Lithuanian friends meet!

Spend an evening here.
Frank & Angeline Jania
5716 W. 63rd Street

MOVING
Apdraustas perkraustymas ir įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lithuania Avenue
Tel.: Frontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. S E R E N A S
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

H. FRIZEN

Persistengė

Diteris dar mažas, bet jau tikras kombinatorius ir tyrinėtojas. Jis jau atlikęs daug kelionių per namus, ypač per aukštą ir rūši, nes ten galima padaryti daug atradimų. Viena tokia kelionė ypač gerai apsimokėjo: senojoje skrynioje jis rado savo tėvo mokslo pažymėjimus. Tai buvo tikras laimikis! Su juo galima palyginti nebent Amerikos atradimą!

Tas atradimas buvo padarytas prieš pat Vėlykas. Todėl mažasis gudruolis niekam nieko nepasakojo, bet išsirinkęs patį praeiausią pažymėjimą, paslėpė jį tarp savo Laukinių Vakarų romanpalaikių.

Praėjo Vėlykų atostogos, artėjo vasara, ir įvyko tai, kas turėjo įvykti: Diterio neperkėlė į sekancią klasę. Taip pat ir elgesio pažymys buvo sumaziintas.

Bet Diteris nenusimena ir, akieplėsiškai šypsodamasis, drašiai įteikia tėvui savo ir neseniai rastąjį šeimos galvos pažymėjimą.

— Aha, — sako tėvas ir atidžiai žūri į Diterį. — Aha, — pakartoja jis, ir Diteris staiga pajunta, kad tėvas žaibo greičiu susiorientavo ir rado išeitį, bet jis nežino dar, kaip tėvas išsisuks iš nemalomos padėties, ir tai kelia jam šiek tiek nerimio.

— Taigi, — ramiai tęsia tėvas, — tu nori man priminti, kad mano pažymėjimas dar blogesnis už tavąjį? Na, ką gi, aš to fakto negaliu paneigti. Tū visiška teisyne... Bet...

Iki šiol aš buvau modernių auklėjimo priemonių šalininkas, bet dabar...

Tėvas atsistojo ir paėmė diržą, kuris iki šiol tik simbolizavo tėvo galią.

— Kadangi tu lygini mano blogus pažymius su savo, tai, manau, bus teisinga, jei tu gausi iš manęs tai, ką aš anuo metu gavau iš savo tėvo...

Ateityje Diteris stengėsi nebūti perdaug gudrus.

Vertė E. J.

Gintaro muziejus Palangoje

Liepos mėn. Palangoje atidarymas gintaro muziejus — gegužės mėn. Vilniaus dailės muziejuje buvo atrinkti pirmieji eksponatai Palangoje kuriamam muziejui. Per Vilniaus radiją gyventojai paraginti įdomesnius gintaro dirbinius sugyti į Vilniaus valst. dailės muziejų — šis perleis Palangai. (E)

HOBBY

JAV dažnai, užpildant pareiškimus darbai gauti, tenka atsakyti į klausimą: kokie jūsų pomėgimai? (hobby). Vienas neseniai tik vedęs nelyorkietis į šį klausimą atsakė: mano žmona.

UOLUS SKAITYTOJAS

Viena New Yorke leidykla gavo laišką iš Teksaso: "Mr. Homer iš tikro turi nemažą talentą. Aš sužavėtas jo "Odiseja". Kai tik jis parašys dar kokį nors veikalą, tučiuojau atsiųskite man".

— Žarijos besisagaudamas, liepsnėn įkrito.

— Kad šio pinigų turėtų, pamazgų nelaktų.

Įvairenybės

Vikaro žmonos rūpestis

Švento Leonardo parapijos Newarkė, Anglijoje, vikaro kun. Ronald Lacey žmona parašė savo vyro leidžiamame parapijos žurnale straipsnį, siūlydama, kad Anglijos bažnyčia išleistų vadovėlį nepatyrusioms žmonoms, kaip reikia "myleti" (on love-making).

"Daugelis moterų, kurios tenkinā vyrus už moterystės ribų, labai nusiskundžia neturėdamos reikalingo išauklėjimo toje srityje", rašo Mrs. Lacey. "Gelbėjimo armija syki net klausė, dėl ko vėlniui vis atitenka geresnės gaidos. Taip pat mes galėtume paklausti, kodėl vėlniui atitenka visa, kas yra geriausia lytyje (sex)."

"Pagaliau gi Dievas sutvėrė seksą, jis sutvėrė moterystę jām globoti ir, aišku, kad tokiame daržo aptvare turėtų žydeti daug ir gražių meilės gėlių..."

Kun. Lacey pats prieš metus laiko Anglijoje sukėlė nemažą ergelį, pareiškdamas, kad jo nuomone mergaitei geriau yra turėti pavainikį kūdikį, negu būti šautuvu priverstai ištekėti".

Erdvės sluoksnių vardai

Žmogui vis daugiau dėmesio kreipiant į erdvę, dažniau susiduriama ir su ją liečiančiais keistais vardais, kuriais mokslininkai yra pavadinę ir erdvės sluoksnius.

Zemiausias, nuo žemės paviršiaus iki 10 mylių aukščio sluogsnis vadinamas troposfera; už jo iki 20 mylių — stratosfera, toliau iki 50 mylių — chemosfera, nuo 50 iki 200 mylių aukščio — jonosfera ir dar aukščiau — ekzosfera.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Šventas Kristupas ir asilas

Vienas pamokslautojas, kreipdamasis į žmones per švento Kristupo atliūdes, iškalbingai gyrė šventąjį už tai, kad ant savo pečių nešė Kristų. Pamokslautojas nesiliaudamas klausė:

— Kas žemėje nusipelnė būti tuo išrinktuoju, kad ant savo pečių neštų Išganytoją?

Kada jis įkyriai kelis kartus pakartojo, "kas nusipelnė tokios malonės", vienam sąmojingam žmogui nusibodus, ir jis suktelejo:

— Asilas, nešęs ant savęs Mariją ir kūdikį!

GRAMERCY SHIPPING CO.
Įsteigta 1947

Turinti Maskvos USSR Vnesposlytore, leidima.
Turinti Department of Banking and Insurance (USA) leidimą ir draudimą.

BE MUITO DOVANOS Į USSR
Automobiliai, Motoeikiai, Dvirčiai, Padangos, Radio, TV aparatai, Muzikos instrumentai, Saldytuvai, Skalbinio mašinos, Dulkų siurbiai, Siuvamos mašinos, Foto aparatai, Šautuvai, Laikrodžiai ir daug kitų dalykų. Be muito — pristatymas garantuotas. Labai prizinamos kainos. Reikalaukite mūsų smulkaus sąrašo.

GARDAUS MAISTO SIUNTINIAI
Mūsų sąrašas turi didelį pasirinkimą. Reikalaukite to sąrašo.

AUDIAMI SIUNTINIAI
Mes pristatome į USSR puikias medžiagas, avalynę ir rūbus. Reikalaukite mūsų sąrašo.

PINIGAI Į USSR
Pristatymas per dvi savaites, pilnai garantuotas. Pilnai išmokama. — Gavėjo pasirašyti kvitai. — Kursas — 9 rubliai už \$10. — Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50, virš \$35.00 — 10%.

GRAMERCY — N. Y.
118 E. 28th St., New York 16, New York
Tel. MU 9-0598.
Atidaryta kasdien, išskyrus šeštadienius ir sekmadienius.

NAUJIENU 50 METU SUKAKTIES KONTESTAS

1964 metais "NAUJIENOS" minės 50-ties metų sukaktį.

Šia proga ruošia kontestą.

Šiomis dienomis bus paskelbtos kontesto sąlygos.

K. BARENAS UGNIS IR VANDUO

(Ištrauka)

Tai kai vandenį pašventino, Kriukas stovėjo prie kubilėlio ir laikė lazda ir kabarkš tavo vis į tą pusę, kur mėgino kišti nagus kuris nors nekant-rausias murzias.

— Palauk, palauk, suspėsi, toli dar vakaras, — ramino jis, o paskui, kai nuėjo kunigas, dviem patiems nekant-rausiesiems išverstakiams truputį užsikė lazda. — Neikišk nešvarių nagų, neikišk! Aš pats pasemsiu.

Jis sustatė visus į eilę. Pripuolė prie kubilėlio dvi moterys, ir jau vanduo suburbuliuvo į jų butelius, tik Kriukas greit atsigrįžo ir dūrė vienai lazda į nugarą. Kita iš išgąščio panarino butelį.

— Į eilę, moterys! — sušuko Kriukas.

— Mano buteliukas paskendo...

— Sakau — į eilę! Paskui atrasim.

Moterys atsistojo gale ir burbėjo. Lazda bakstelėti vaikams išėjo iš eilės ir priėjo artyn. Jis atsargiai sėmė vandenį, pilnus butelius gražino ir ranka tekstelėjo iš šalies priėjusiam vaikui, kuris jau pats bandė narinti butelį.

— Reiks pasakyti klebonui, — atsiliepė iš eilės galo moteris.

— Pasakyk. O ką gi tu sakysi, jei klebonas šitaip liepė?

Dar prieš pamaldas Ignacas matė savo seserį Stasiūnę. Tada persimetė pora žodžių: mama sveika, tėtė sveikas, tik mažasis broliukas kosėja, ir gerai, kad Ignacas pareis nors vienai dienai, nes du kiaušinius mama išvirs ir jam, taip jau nutarė. Stasiūnė stovėjo eilėje dar gerai už Ignaco, rankoje laikė degančią kempinę, o antroj tuščią butelį. Ignacas prie ugniakuro nuėjo jau su pilnu buteliu. Jis pūkste smilkstancią kempinę ir laukė, kol Stasiūnė gaus vandens.

Kai jis kilstelėjo akis į eilę ir į vandenį dalijantį Kriuką, tai Stasiūnė jau žingsniavo į jį, dešinėje laikydama rūkstančią kempinę, o kairėje stengdamasi patogiau suimti butelį. Du susilalžę piemeniūkščiai kažką sakė Stasiūnei ir abu stengėsi įsikibti į jos apsiaustelį. Besigraiziodama išsigandusi ji prabėgo broli, o tada žnegtelėjo žemėn vienas užpuolė, net aiktelėdamas. Ignacas pakiso jam koją. Ak, tai Vankiukai, šitas šlaukuotasis Celestinas ir išsižiojęs Pijus (taigi jiems vardus tuos nežmoniškus parinko Šebekštys; Pavandenės parapijoj šitokiais vardais dar niekas vaikų nekrikštijo, ir Gervvyd moterys pradžioj juokėsi, kol įpratė, nors šlubis tvirtino joms, kad čia gražiausi vardai — vienas šventojo, o kitas net kelių popiežių, taip pat kelių šventųjų vardas; kad jė aprimty ir kad jis galėtų apginti savo pasirinkimą, jis paskui vaikščiojo pakiemiais,

ir kur tik iškildavo kalba dėl Vankienės vaikų, jis išsitraukdavo iš tarbos šventųjų gyvenimus ir dar kitą tokią storą knygą, abi odos nugarėlėmis ir kampais, tas pačias, kurias seniai jis buvo pardavęs kalviui Smėliūkščiui, kai dar platinio spauda, o dabar pasiskolino iš jo).

Tai čia tas Pijus dabar drybsojo išsitiesęs ir vis taip išsižiojęs, kaip ir visada, o jo vandens butelio kiauras šonas. Krisdamas jis pilvu prispaudė butelį, stiklas cinktelėjo į akmenuką, rodos, nedidelį ir nematomą žolėj ir sutrenkė pilvą. Išraiška Pijaus labai verksminga, tartum butelys būtų išnešęs jam visą pilvą. Kilstelėjęs galva, jis ranka griebiasi pilvo, bet ten tik šlapia. — Švarkutis šlapias, o ruožais ir kelnaitės, ir jo veide išnyksta skausmas, o staiga ateina išgąstis ar gėda, nes vaikams palieka kubilėlį ir netvarkingai subėga po ta didžiąja liepa ir apsupa Pijų, ir Ignacą, ir Stasiūnę, ir Kriuką, ir pačią liepą (dar vienas apkabina liepą ir sukasi aplink ją), net ir tos dvi moterėlės paeina artyn, bet tuoj sugrįžta prie kubilėlio ir skubiai murkdo butelius.

— Kam tu jį? — pradeda tardyti Kriukas.

— O kam jis pešioja mano seserį?

— Bet tu žiūrėk, kiek čia bus šukių! Ne, nedaug tebus, — jis mato jau, nes Pijus atsikėlė. — Dabar Vanka neturės šventinto vandens. Kas turit du butelius? O jūs, sakiau, pačios neikišk nagų! — sušuko jis, prasiskindamas pro vaikų kelių ir grįždamas prie kubilėlio. — Gėda! Suaugusiųs moterys, o lenda pikčiau už mažus vaikus. Sakyčiau, kad būtų maža to vandens!

Dabar jis greičiau tik burbėjo, lyg įsivirusi kosė, kuriai įsiplepėjusiai tereikia mažo degančio šakaliuko ar trupčio žarijų, kad paviršiuje šokinėtų maži ugniakalniukai. Kriukui pyktis praėjo su pirmuoju riktėlėjimu, o toliau nebuvo nė ko jau bešūkaloti, nes abi baltom skarelėm moteriškės sparčiai nuspaudė šventorium už bažnyčios į užpakalinius vartelius.

— Vandens užtenka, — dar jis kalbėjo, — o, va, nori vis savo nagus visam kubilė pamirkyti!

Jis vėl samstė vandenį. Vankiukai atsigrįždami nudrožė gatvę. Tik Celestinas vedavo rūkstančią kempinę, o Pijus nebeieškojo jau kito butelio. Pamatęs tarp vartelių stovintį broli, jis nebesidairė, bet nuvėdžio tiesiai į jį ir gatvėje net pralenkė, o tik paskui, maždaug ties Sabakonio troba, palaukė Celestino. Jis buvo baltas, tas Pijus, ir motina dažnai jį išsižiojėliu vadindavo, o kai Ignacas ganė Gervvyduse, Celestinas grumstais apmėtydavo piemenis, tas šlaukuotasis,

Trys berniukai nustebsiai žiūri į 27 colių žuvį, kuri jie pagavo Kakomo, Ind. Žuvį jie pagavo, kai vienas berniukas pataikė į ją akmeniu.

tas rudaplaukis, tas lieso veidą ir kiek aukštesnis už broli. Pijus, juodas, patezūso veido ir storulis, šalia brolio stovėdavo savo motinos darže ant statinių tvoros pasilipęs, kol Celestinas užkalbindavo praicinčius vaikus. O kai grumstas ar akmenukas atzvimbdavo į jų pusę, Pijus strimagalviais pabėgdavo ir pasislėpdavo. Jei Celestinas ką nors užkabindavo gatvėje, tai brolis nelaukdavo, kol paliestasis užsimos; jis sprukdamas neatysigirdamas, ir gervidiškiai pažindavo jį iš to tik vaikams težinomo garso, kai jie išsigandę bėga ir inkščia, ir tas garsas, koją statant vis pertraukiamas, labai panašus į nar-nar.

O Ignaco jis bijojo, kaip ugnies, nes tas turėjo gana taiklia ranką ir kai jau taikydavo, tai greičiau ne Celestinui, o jam, nors jis ir nieko nebūtų padaręs.

Jie, tikriausia, nebūtų užkabineję Stasiūnės, jei būtų užmatę Ignacą. Tik ta viena mergaitė ir telaukė vandens visoj eilėje, tai ir bus užjęs jiems noras pastumdėti ją ir papešioti.

— Aš tave palydėsiu, — tarė Ignacas seseriai, kai Kriukas su vaikais grįžo prie kubilėlio.

— Iki namų?

— Ne, iki Gervvydų.

— Aš pareisiu ir viena. Paupiu eisiu.

— O gal ir jie eis paupiu, iš kur žinai?

Taip, tuo keliu jis visad eidavo, kai dar pats nešdavo namo ugnį ir vandenį. Jis visad bijodavo Kalvėnų dvaro šunų. Tegu nešdavo lazdele, bet visada bijodavo. Kai užpuola iš visų pusių, tai nebežinai ne kurio gintis, o čia dar vandens butelys ir deganti kempinė kliudo lazdai doriai judėti. Tik jei Velykos būdavo labai ankstyvos, tai Ignacas negalėdavo eiti pagal Vandėnį, nes ten telkšnodavo neišbrendamos balos, viena tuoj netoli dvaro, todėl jis sukdavo keliu, klampodavo purvu, lodydavo šunis, bijodavo, bet eidavo. Tik jei kartu su juo pasitaikydavo Didžgalvio Domininkas, tik tada

jie drąsiai žengdavo per dvarą ir lengvai atsigidavo šunų.

Siemet Velykos apysausės, ir jis su Stasiūne suks paupiu, šunų nelodys, tik pereis tiltą. Kelio kraščiuokai pradžiūvę, nors giliosios pravėžos dar pilnos vandens. Stasiūnė prisėda patvoryje ir nusiaus kojas. Apsiaususi paėjo iki klebono žemės, ir čia vieversys čiru, čiru, čiru, tartum primindamas jam, kad dar bateliai ant kojų. Ji tik atsėdė, kai bumbtelėjo grumstas ir apiro jai po kojų. Ignacas pašoko ir sužiūro: iš už krūmelių atlėkė! Ten toliau, kur prasideda klebonijos dobiliena, išsikėrojęs kėpso karklynas. Va, jau Pijus rūksta per dobilieną į alkšnyną, į Pavandenės ganyklas! Tuo metu atlekia antiras grumstas ir šiuptelį Ignacui į pilvą.

— Laikyk ugnį, Stasiūne! — šaukia jis, atgalia ranka mesdamas jai degančią kempinę ir šokdamas bėgti į karklyną. Sudunksi pirmieji jo šuoliai, bet minutėlei nutyla. — Ir vandenį, va!

Stasiūnė atsikelia, pagriebia kempinę, sudėda į krūvą abu butelius, stovi ir žiūri, kaip iš už karklynų pakilęs Celestinas nulekia paskui Pijų, o paskui jį vis greičiau ir greičiau strykčioja jos ilgasis brolis. Celestinas ties dobilienos viduriu atsigręžia pasižiūrėti, nes jis, tur būt, jau girdi bėgimą: Ignacas jau gerai už karklyną! Dar dobilienoje, prie pat ganyklų, jis pasiveja Vankiuką, šokantį per tvorą jau, sugriebia jį už kojos, nutempia atgal į dobilieną ir sudribusiam vieną vienintelį kartą užemia į veidą.

Grįžta jis uždušęs ir neskubėdamas, bet vis ristele. Iš paskos skuba ir Celestinas.

— Ignacai! — sušunka išsigandusi Stasiūnė.

Akmuo atsimuša jam į blauzdą. O Celestinas jau kuria atgal į ganyklą.

— Vagis! — sako Ignacas ir su seserim slūbėlioja keliu. Tik prie Vandėnės jis pasitaiso: — Mušeika! Vagis tai ne vagis; mušeika.

Iš "Europos Lietuvis"

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 8, 1963

LIETUVIŠKOS KNYGOS TĖVO ATMINIMUI

Martynas Mažvydas ir jo raštai

TERESE PAUTIENIČTĖ

16-tojo amžiaus viduryje yra pasižymėjęs stipriais religiniais sąjūdžiais. Vienas iš tokių sąjūdžių yra Reformacija, kuri, būdama tų sąjūdžių centre, stiprokai palietė ir Lietuvą. Su Reformacija glaudžiai susijęs ir Martyno Mažvydo vardas.

Albrechtas, buvęs kryžiuočių didysis magistras, buvo jau supasaulėjęs ir priėmęs Liuterio mokslą. Bet, istorikų nuomone, jis dar nebuvo išsižadėjęs tikslu, paveldėto iš kryžiuočių, prisijungti Žemaičius ar net atsistėti Didžiojo Lietuvos kunigaikščio vietoje. Reformacija jam galėjo būti gera priemonė išskverbtį Didžiojo Lietuvos, todėl jis (Albrechtas) ir rūpinęsis naujo tikėjimo skleidimu. Kad žmonės geriau suprastų naująjį tikėjimą, Albrechtas siekė, kad jie būtų mokomi jų gimtąja kalba. To tikslu siekdamas, jis susirūpinęs naujo tikėjimo skleidimu. Kad žmonės geriau suprastų naująjį tikėjimą, Albrechtas siekė, kad jie būtų mokomi jų gimtąja kalba. To tikslu siekdamas, jis susirūpinęs naujo tikėjimo skleidimu. Kad žmonės geriau suprastų naująjį tikėjimą, Albrechtas siekė, kad jie būtų mokomi jų gimtąja kalba. To tikslu siekdamas, jis susirūpinęs naujo tikėjimo skleidimu.

Ryšium su šiomis kunigaikščio Albrechto stipendijomis pirmą kartą (1546) Mažvydo vardas užtikamas istoriniame šaltinyje. Tai kunigaikščio Albrechto laiškas, kuriuo Mažvydas kviečiamas atvykti į Karaliaučius "evangelijos tikėjimo skelbti ir mokyti". Tų pačių metų rudenį Mažvydas ir įstojo į Karaliaučiaus universitetą kaip stipendininkas.

1. MAŽVYDO GYVENIMAS

Apie Martyno Mažvydo jaunystę ir net apie vėlesnį jo gyvenimą žinių nedaug teturime. Apie visą jo gyvenimą raštytos tyrinėtojas tenka spresti iš archyvuose trūnjančių negausių dokumentų, laišku ar kokių sąrašų su sunkiai įskaitomais vardais. Bet vis dėlto mokslininkams, kaip norvegų profesoriu Kristijonui S. Stangui, J. Jablonskiui ir V. Biržiškai, pavyko suvesti paskirus laktus į vieną bendrą vaizdą. Dėl darbo komplikotumo kai kuriais atžvilgiais atsirado ir skirtingų nuomonių.

Kadangi Mažvydas niekur nėra tiksliai lietuviškai pasirašęs, turėta daug neaiškumų dėl jo autorystės. Pagal 16 amžiaus paprotį Mažvydas lotynino savo pavardę. Tėvo pavardė bus buvusi greičiausiai pravardinė, kilusi iš žodžių "mažas" ir "vydas", reiškianči trumparegi žmogų. Martynas tą pavardę pavertė į "Masvidius", o kai kur į "Mosvid".

*) Čia spausdinami Pedagoginio Lietuviškosios Institutų studentų seminarai darbai apie Martyną Mažvydą, minint jo mirties 400 metų sukaktį. Ši sukaktis Chicagoje, Jaunimo Centre, to paties Instituto buvo paminėta š. m. gegužės 11 d. Red.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 8, 1963

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

1963. VII. 7 d.

ANTROJI JAV IR KANADOS LIETUVIU

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

ČIKAGOJE

(International Amphitheatre, S. Halsted & 44th Street)

Bilietai gausiami:

Cicero delikatesų krautuve, 1425 So. 49th Ave.
J. Karvelis, 3322 So. Halsted St.
Marginiai, 2511 W. 69th St.
Royal Blue maisto krautuve, 4359 So. Campbell Ave.
Visos JAV ir Kanados L.B. apyl.
Paitur V. Greblininas, 6941 So. Washenaw Ave., Chicago 29, Ill.
Bilietų kainos: 2, 3, 4, 5, 6 dol.

GERIAUSIAS ANGLŲ KALBOS ŽODYNAS

A. Lallo Angliškai-lietuviškas ir lietuviškai-angliškas žodynas yra plačiausias apimties ir praktiškiausias iš visų iki šio išėjusių žodynų.

Kito tokio platus ir išsamas žodyno artimu laiku nenumatoma išleisti. 1256 pusl. Abi dalys vienoje knygoje, įristas stipriuose kietuose viršeliuose Kaina \$14.

Siųskite čekį arba money orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

Lietuviškos knygos tėvo atminimui

(Atkelta iš 3-čio psl.)
 sitelę, Mažvydas gerai mokėjo lotyniškai, ir Albrechtas savo kviečiamajame laiške jį pavadinęs "eruditus", t. y. išsimokslinusi. Jis greitai, net per tris semestrus, baigė universitetą, kada vienas bendraklasis dar 2 metus mokėsi. Bet jokiose kitų Europos universitetų metrikulose jo vardas nebuvo rastas. Į universitetą jis buvo iškviestas iš Vilniaus, kur veikė Kulviečio mokykla, ruošianti mokinius aukštesnėms studijoms, todėl spėjama, kad Martynas Mažvydas, gal būt, kurį laiką ir ten mokėsi.

Mažvydas mokėsi ir gyveno Prūsų kunigaikščio lėšomis. Universitetą baigė 1548 m. sykiu su 7 kitais, kurie sudarė pirmąją Karaliaučiaus Universiteto laidą. Martynas Maž-

vydas buvo pirmasis lietuvis, baigęs tą universitetą. Tapes kunigu, Martynas Mažvydas norėjo gauti vietą Labguvos ar Ragainės mieste. Kadangi nemokėjo vokiškai, tai netiko Labguvon, kur gyventojai buvo daugiausia vokiečiai, ir buvo paskirtas į Ragainę.

Užėmęs tą vietą, jis vedė savo pirmąją skurdę likusią dukterį. Ši nemokėjo lotyniškai, o jis nemokėjo vokiškai, tai šeimoje galėjo susikalbėti tik lietuviškai. Ilgainiui, pramokęs vokiškai, jau po 10 metų, su žmonos pagalba jis pajėgė išversti iš vokiečių kalbos "Formą Chrikstimą". Tačiau raštus ir korespondenciją vedė lotyniškai iki mirties. Tuo laiku jis taip pat ėjo ammano vertėjo ir ryšininko pareigas tarp Nemuno sielininkų ir vokiečių pirklių.

Iš kelių Mažvydo laiškų Al-

brechtui sužinome, kad jo darbo sąlygos nevisuomet buvo palankios. Jis rašo, kad rado parapiją labai dvasiškai apleistą. Kitame laiške (1558) jis skundžiasi esąs ligotas ir kad parapijos materialiniai reikalai jį slegia bei vargina, atitraukdami nuo rūpimų studijų. Vaikų jis neturėjo, todėl materialine šeimos padėtimi per daug rūpintis neteko.

1554 metais pakeltas į Ragainės apskrities archidiakono vietą. Kunigaikščiui Albrechtui dalijant žemės sklypus savo kunigams, ir jis buvo apdovanotas, todėl jo materialinė būklė pagerėjo. Bet neilgai teko jam tuo džiaugtis, nes greit, po 3 metų, 1563 m. gegužės 21 d. jis mirė.

Visus Martyno Mažvydo raštus po jo mirties perėmė jo pusbrolis Balttramečius Vilentas. 3) *Forma Chrikstima. Kaip Baszniczas Istatime Hertzkištes Prusu ir kitos žemesu laikoma ira.* (Karaliaučiuje 1559). Tai vertimas iš "Kirchen Ordnung". Vertėjas, kaip rodo giesmės akrostichas, yra Martynas Mažvydas. Vienintelis žinomas egzempliorius yra Karaliaučiaus universiteto bibliotekoje.

4) *Gesmės Chriksczoniskas gedomas Baszniczosu per Adventa ir Kalėdas ik Gramniczu* (Karaliaučiuje 1566) ir *Gesmes Chriksczoniskas gedomas baszniczosu per Welikas ir Sekminias ik Adventa* (Karaliaučiuje 1570). Tai dvi Mažvydo giesmyno dalys, išleistos po jo mirties jo pusbrolio B. Vilento.

5) Paraphrasis, permanitina poteraus malda per Martina Mosvida ischguldata. Versta iš "Paraphrasis des Vater unsers" (1558). Vienintelis žinomas ekzemplierius buvo išli-

kęs Karaliaučiaus U-to bibliotekoje.

6) Trumpas klausimas ir prieprovimas tu kurie nor prijmti schwentaghi Sacramenta Altoriaus. Tai raidėmis M. M. atžymėtas skyrelis, B. Wilento "Enchiridione Catechismuse maszam", kuris, kaip dabar manoma, yra Martyno Mažvydo rašytas.

Mažvydo raštų kalba nėra grynai žemaitiška. Norėdama pasiekti visų tarmių žmonių, Mažvydas turėjo vartoti žodžius, suprantamus visoms tarmėms. Tad ir atsispindi jo kalboje kai kurie aukštaitiški žodžiai. Tai nebuvo atsitiktiniai, bet gerai apgalvotas darbas. Pats Mažvydas tai sako: "Knygeles pačias byla Lietuvninkump ir žemaičiump".

Mažvydo raštų kalba, kalbinių nuomone, nepasižymi ypatingu senumu, bet mums yra idomi tuo, kad ji liudija apie 16 amžiaus lietuvių kalbos gramatinės formos, barbarizmus ir kita.

Mažvydo raštai yra pirmieji mūsų kultūrinio gyvenimo rašytiniai paminklai, pirmieji mūsų šviesos šaltiniai. Jie įskelė mūsų tautoje rašto meilės liepsnelę. Ne veltui Mažvydas pirmosios lietuviškos knygos lūpomis ragino savo brolius lietuvius: "Imkit mane ir skaitykit".

Mūsų tauta tą jo prašymą, paskelbtą prieš 400 metų, su dėkingumu ir pasididžiavimu tebėvykdo ir šiandien.

LITERATORA

Vaclovas Biržiška, "Aleksandrynas", I t., Čikaga, 1960.
 Dr. P. Jonikas, "Lietuvių kalbos istorija", Čikaga, 1962.
 Dr. P. Jonikas, "Nuo Mažvydo iki Jablonskio" (Literatūra-Metraščius), Čikaga, 1950.
 "Lietuvių Enciklopedija", XVIII t., Boston, 1959.
 Domas Velička, "Lietuvių literatūra", II d., Čikaga, 1961.

VACLOVO BIRŽISKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lituanistines knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, raštų prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir bibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50

Čia suminėtas knygas pasiūsiame paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsiite tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

Juoktis — sveika ir naudinga

"SATYRINĖS NOVELĖS"

M. ŽOSČENKOS, — J. VALAIČIO vertimas.

Sovietų Rusijoje juoktis draudžiama. Nors žiaurini nukentėjo, bet rašytojas — humoristas ukrainietis M. Žosčenka turėjo drąsos savo satyromis pasmerkti bolševikišką "rojų". Norintieji pasiskaityti arba kitiems padovanoti šią vertingą knygą, gali ją įsigyti "Naujienose", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, ILL., iš vertėjo Jono Valaičio, 1507 So. 51 Ave., Chicago 50 (Cicero), ILL., tel. OL 6-3180 arba knygų parduotuvėse.

Knyga 200 psl., kaina \$2.00.

Jurgio Balttramečio eilėraščių rinkinį "ŽEMĖS PAKOPAS" galima gauti "Naujienose", arba iš vertėjo J. Valaičio. Kaina \$1.50.

Abi knygas galima užsisakyti stunčiant čekį adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street — Chicago 8, Illinois

Atsiūsta paminėti

Affonsas Nevardauskas

PAJŪRIAIS, PAMARIAIS,

320 puslapių, didelio (9¼ x 6¼) storais kietais viršais su daugybe iliustracijų stalinė knyga apie gražųjį Lietuvos pajūrį, išleista autoriaus lėšomis (Chicagoje, M. Morkūno spaustuviėje, 1963 metais. Tirražas tik 1,000 egzpl. Kaina nepažymėta.

Tai tikras ir didelis siurprizas mūsų knygų lentynoms, ypač tiems, kurie turėjo laimės gyvendami laisvoje Lietuvoje pažinti ir pamilti tą žavingąjį Gintaro Krantą. Knyga, kaip vaizdai, taip tekstas liečia veik išimtinai Lietuvos Saharą (Neringą) arba Kuršių Užmarį ir Pamarius nuo pat Nemuno žemupio iki Klaipėdos (Nemuno žemupiuo skirtingai 74 puslapiai, Kuršių Neringai 171 pusl. (Bet ir trečioji knygos dalis, pavadinta "Ant prietilčio" daugiausiai sukasi apie autoriaus, matyti, giliai numylėtą Neringą, nes ir pati knyga baigiasi skyreliu "Atsisveikinimas su Kuršių Neringa".

Knygos neperskaičius, sunku "autoritetingai" kalbėti, bet laukti perskaitymo per ilgai nusitęstų, o ši knyga yra tokia staigi naujiena, jog ilgiau laukti neparasius negalima! Gal būsimieji skaitytojai gaus geresnį vaizdą apie knygos turinį kad ir iš keleto suminėtu skyrių pavadinimų. Pav. I dalyje: Nemuno delta, Afrika. Neapsentas kupstelis. Pavasario potviniai. Po tyano — pavasaris. Turgus pasieny. Kontrabanda ir teismas. Mažasis pasienio susisiekimas, ir t.t. II dalyje: Trumpa Kuršių Neringos kopų apžvalga. Koppalis. Smiltynė. Meškadaubis. Alksnynas. Meilės slėnis. Lybikio ragas. Juodkrantė. Avių kalnas. Pervalka, ir t.t. III dalis: Lietuvių priešaušriuose. Lietuviško žodžio židinėliai. Lietuvos pajūriais. Laivo avarija. Juodkrantės medicinos šventė. Joninių šventė. Kuršių Neringoje ir t.t. Knygoje yra 162 fotografiniai vaizdai, nuo išpudingųjų Saharos vaizdų, Užmario augalų gėlių ir žvėrių (galingųjų elnių at-

vaizdai) iki išskrendančių pankščių spiečių ir varnomis galvas kandžiojančio Užmario varnagaudžio! Kai kurie atvaizdai užima lėtis puslapį. Yra du J. Masionio braižyti Užmario-Pamario žemėlapiai. Tekste apšėiai Zinos Morkūnienės piešinių ir užsklandų, ir įvado vietoje — Jono Budrio, buv. Klaipėdos sukilimo vado žodis.

Girdėti, kad mūsų pedagogai knygą rekomenduoja lituanistinėms mokykloms. Kaip sklandi autoriaus kalba, lengvai ir gyvai skaitomi paties autoriaus nuotykiškai-nuotykiškai Lietuvos pajūriuose-pamariuose ir kaip nuodugnai išstudijuoti jo patiekiamieji faktai, sekanciuose Naujienų šes-tadienio prieduose pavyzdžiai patiekiami iš "Pajūrių-Pamarių" porą vaizdelių. J. Pr.

KELIAUK PER COSMOS

Labiausiai patyrusį organizuoti pavienėm ir grupinėm kelionėm I LIETUVA, SOVIETU SAJUNGA IR RYTU EUROPA.

PER COSMOS

aplankykite gimines visose Sovietų Sąjungos dalyse.

Dėl platesnių informacijų rašykite arba skambinkite

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 W. 45 St., New York 36, N. Y. Tel. CI 5-7711

Nusikaltimas: pasistatė namą ne iš darbo pajamų

Liaudnas likimas ištiko Liudą Liesį, trejus metus gyvenusį Vilniuje su keturių žmonių šeima, dirbusį degtinės-likerių gamyloje krovėju, sargybos viršininku ir uždirbusį per mėn. 80 rb.

Kai širvintų gatvėje išdygęs Liesio dviejų aukštų su brangiais baldais namas, patikrinusi speciali komisija nustatė, kad Liesis per trejus metus sukaupeš turto beveik už 23,000 rb. Liaudies teisme buvo iškelta byla, ir Liesiui, pagal 1962 m. rugp. 30 d. įsaką, jo pasistatyti namai buvo neatlyginamai paimti ir perduoti komunaliniam fondui.

Kai "iškombinuojamos" septynios pensijos

"Tiesa" ir "Šluota" pasipiktino buv. "bandito" Jono Mikelionio poelgiu — jis pasidirdbino, lietuvių kalba, Ukrainos šachtos vadovybės užmokesčio blankus, dar pažymėjimą, kad apakęs darbe, išsirūpino — Kaudne ir Vilniuje — sau tris pensijas, dar po dvi pensijas savo seseriai, broliui. Per trumpą laiką Mikelionis, anot "Tiesos" (115 nr. geg. 18 d.) iš valstybės pasiėmęs 16,821 rublį. Būdinga, kad Lietuvos socialinio aprūpinimo įstaigos neatkreipė dėmesio, kad Ukrainoje, jos sachose, vargiai pažymėjimai išrašomi lietuvių kalba. Pastaruoju metu J. Mikelionis pateko į kalėjimą, gi įvairiems pareigūnams skelbti papeikimai. (E)

vaizdai) iki išskrendančių pankščių spiečių ir varnomis galvas kandžiojančio Užmario varnagaudžio! Kai kurie atvaizdai užima lėtis puslapį. Yra du J. Masionio braižyti Užmario-Pamario žemėlapiai. Tekste apšėiai Zinos Morkūnienės piešinių ir užsklandų, ir įvado vietoje — Jono Budrio, buv. Klaipėdos sukilimo vado žodis.

Girdėti, kad mūsų pedagogai knygą rekomenduoja lituanistinėms mokykloms. Kaip sklandi autoriaus kalba, lengvai ir gyvai skaitomi paties autoriaus nuotykiškai-nuotykiškai Lietuvos pajūriuose-pamariuose ir kaip nuodugnai išstudijuoti jo patiekiamieji faktai, sekanciuose Naujienų šes-tadienio prieduose pavyzdžiai patiekiami iš "Pajūrių-Pamarių" porą vaizdelių. J. Pr.

Sv. Pranciškaus Lietuvių Parapijos (East Chicago, Ind.) aukstinio jubiliejaus minėjimui skirtas leidinys su to parapijos istorija, bet ir apšėiai įdomios žinoti kitokios informacijos apie to pramoninio Chicagos užmiesčio ar priemiesčio lietuvių gyvenimą, k. a. Lituanistinis švietimas. Scenos darbuotojų sambūris. Tautinių šokių grupė. Liet. skautų žingsniai. Lietuvių Pasilinksmavimo Draugiskas klubas; abudu Susivienijimai, Bendrojo Amerikos Lietuvių Fondo 95 skyrius, Lietuvos Laisvės Paskolos Komitetas, ir t.t.

JAUNYSTĖS...

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

riau jas skiriant prabilti literatūriniais terminais: už poeziją, apysakaite, novelę, reportażą... Vyresniųjų klasių moksleiviams, manau, šie terminai nėra svetimi. Būsimuosius metraščius taipgi gal vertėtų sustiprinti mokyklų baigusiųjų (kad ir Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentų) darbais, skatinti bendradarbius daugiau domėtis ir rašyti apie bendrąją lietuvišką kultūrą: veik: paskaitas, parodas, koncertus, knygas...

Baigiant norėtusi iškelti itin kruopštų "Jaunystės žiedų" suredagavimą (nuoseklumą, sistematingumą, polėkį), švariai ir sąžiningai atliktą technišką spaudos darbą (aiškios, nors ir itin gausios nuotraukos, kultūringas, švarus laiškas, veik nėra korektūros klaidų).

"Jaunystės žiedus", Čikagos

Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos moksleivių 1962—63 mokslo metų metraštį redagavo: Sarūnas Vailūkenas, Kristina Grabauskaitė, Vytautas Nakas ir Mirga Pakalniškytė. Išleido tos pačios mokyklos Tėvų Komitetas. Spaudė "Vilties" spaustuviė, Clevelande. Tiražas — 1,000 egzempliorių. Adresas: 5620 So. Claremont Ave., Chicago 36, Ill. Linkėtina, kad ir kitos lituanistikos mokyklos pasektų kolegicijų pėdomis. Alg. Kir.

SOPHIE BARCUS

RADIOJŲ ŠEIMOS VALANDOS

Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM.

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

Vakarųškos: pirmadieniais 7 v. v. Tel.: HEMLOCK 4-2413 7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

Jeifūs norite siųsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas U.S.S.R. (kaip pav. automobilius, dviračius, siuvas, mašinas ir t. t.), kreipkitės į vieną iš seniausiai veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčių

30 METŲ PATYRIMĄ.

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET
PHILADELPHIA 6, PA.

WA 5-3455

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

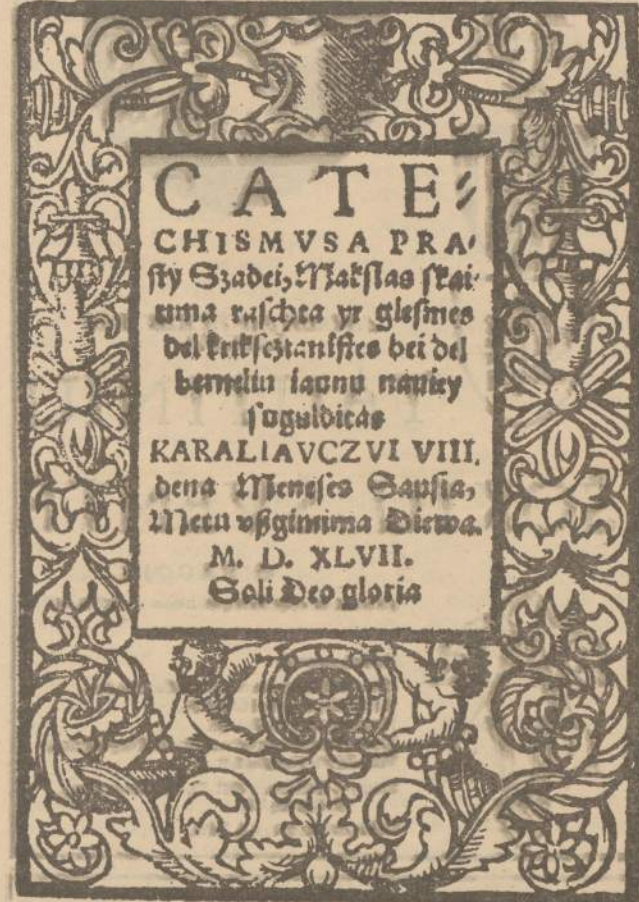
Townhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$990.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimas 30 metų.

Pirmosios lietuviškos knygos antraštis puslapis

2. MAŽVYDO RAŠTAI
 Lig šiol žinomi ir išspausdinti Martyno Mažvydo veikalai yra šie:
 1) *Catechismusa prasty Szadei, Makslas skaitima raschja yr giesmes del krischianistes bei del berneliu iaunu naujey sugulditas Karaliavczvi VIII, dena Meneses Sausia, Metu vzgimima Diewa M. D. XLVII. Soli Deo gloria.*
 Tai pirmoji ligi šiol žinoma lietuviška knyga, išspausdinta be autoriaus parašo. Tik netiesioginiu būdu buvo galima nustatyti tos knygos autorystę. Mažvydo pusbrolis Balttramečius Vilentas savo 1579 m. "Epistolijų" prakalboje nurodo, kad tikrasis autorius yra Martynas Mažvydas. O 1938 m. lenkų kalbininkas prof. Jan Safarewicz surado dar vieną labai idomų Mažvydo autorystės įrodymą. Pagal anų laikų eilavimo madą Martynas Mažvydas akrosticho būdu yra įamžinęs savo vardą lietuviškoje prakalboje tarp 3 iki 19 eilutės: "Martinius Masvidius".
 Lotynišku ketureliu "Ad Magnum Ducatum Lituaniae" knyga dedikuota Didžiajai Lietuvos Kunigaikštystei. Tą knygą sudaro lotyniška prakalba, lietuviška prakalba, elementorius, katekizmas ir giesmynas.
 2) *Giesmė S. Ambraszejaus, bey S. Augustina, kure wadin: Te Deum laudamus. Su giesmėmis apie isch numirusiu prikelima Jesusa Christaus, išgulditas per M. Mossvida Waikuna (1549).*

“Jaunystės žiedai” kelia džiaugsmą ir viltį

Prieš ketveris metus Čikagos Aukštesniosios Lituaniškos mokyklos “Gintaru” pasėta sėkla prigijo ir šiais metais suklestėjo kupliais. “Jaunystės žiedais”. Tai jau ketvirtasis šios mokyklos metraštis, ketvirtas žingsnis į viešumą. Džingū, kad su kiekvienu žingsniu įgaunama daugiau drąsos, pasitikėjimo savimi, noro būti išgirstais ir suprasti. Taip ir reikia! Kartu su šią knygą jau gyvenimam išėjęs dvyliktoji Čikagos Aukšt. Lituaniškos mokyklos abiturientų laida. Gi iš dvylikos (iš tikrųjų, tai dar daugiau) metų institucijos beveik galima reikalauti, kad ji turėtų susikūrusi savo nusistovėjusius kelius, tikslus, tradicijas, savo veidą.

Ketvirtojo metraščio turinys sudėtimi yra trafaretinis, šio pobūdžio spausdinimams įprastas: pradėdama su redakcijos užsąngaužojančiuju pasisakymu, mokyklos direktoriaus bei metraščio globėjo (J. Masilionio) apžvalginio žangą, patalpū, jų vadovybės, auklėtojų, globėjų, auklėtinių nuotraukomis ir baigiamą spaudos pasisakymais apie pernykšį metraštį bei rėmėjų paminėjimu. Gi patį leidinio branduolį sudaro individualūs abiturientų fotoportretai ir mokyklos auklėtinių rašiniai pailiustruoti jų pačių piešiniais, bei mokyklinės ar atostoginės veiklos nuotraukomis. Ketvirtajame metraštyje ir tų nuotraukų, ir piešinių, o taipgi ir rašinių yra žymiai gausiau negu ankštyvesniuose. Knyga jau stambai: 231 vadovėlio formato puslapis!

Normaliose aplinkybėse šitokių leidinių tikslas labai ribotas: nuo mokyklos atitrūkstaniam jaunuoliui kada nors priminti jo ten praleistas giedriasis (reikia manyt) dienas, jį supusią aplinką ir jį patį tose dienose, toje aplinkoje. Tačiau, mūsų sąlygoje panašaus pobūdžio leidiniai įgauna kaskart didesnės reikšmės kaip jaunuolių kūrybinių pasireiškimų, jų talentų ugdymo arena, srityse, kurias kadaise pilnai apimdavo vaikų ir moksleivių laikraščiai. Šitokią mano pažiūrą sustiprina ir mokyklos direktoriaus įvade suminėti faktai, kad iš 70 mokinių bendradarbiaujančių šiame metraštyje “I jau bendradarbiavo pirmajame metraštyje (“Gintaras”), 10 antrajame (“Sakalų keliai”) ir 22 trečiajame (“Tėvynės pašvaistė”). Vadinasi, norintiems ir sugebantiems metraščiai duoda progos pasireikšti bent keturis metus iš eilės.

“Jaunystės žieduose” jaunųjų rašiniai sugrupuoti į aštuonis ilgesnius ar trumpesnius skyrius: “Aš surinksiu alei vieną visus pievų žiedelius”, “Gyvenimo knyga skaityk lapsį ir lapą”, “Savaip gražus kiekvienas metų laikas”, “Pražydo, pasklydo žiedai po

laukus”, “Kur rausta žemčiūgai, kur rūtos žaliuoja”, “Iš praeities tavo sūnūs te stiprybė semia”, “Krito žiedas nuo vyšnios šakos” ir “Mūsų draugai”. Jų tematika daugiausiai sukasi apie asmeninius išgyvenimus šeimoje, mokykloje, stovyklose, autorių pažįstus, nusiteikimus, siekimus, jausmus. Forma daugumoje lengvo pasakojimo. Dalį jų, atrodo, sudaro klasės ar namų rašomieji darbai mokytojo duotąja tema. (Charakteringa, kad iš 83 rašinių tėra tik du eilėraščiai. Nejaugi nuo “Lietuvos — poeto krašto” atitole imame prarasti ir savo poetinę prigimtį?) Yra keletas literatūrinio vertinimo bandymų, istorinių bei biografinių straipsnelių, kuriuos rašydamas autorius be be abejonės turėjo ieškoti medžiagos naudotis atitinkamais šaltiniais, kas ir yra itin pagrįsta.

Rašant auklėtojų bei mokytojų užsakytą ar padiktotą temą, dargi rašant dėl pažymio, įvertinimo, pagyrimo, kartais net žinant, kad nuo to rašinio priklausys ir lituanistinės srities bendrojo pasirusimo įvertinimas, žinoma, atsiranda nenuspoinama tendencija ne tiek atverti paties rašančiojo širdį slegiančius dalykus ar nuotaikas, kiek atlipti vyresniųjų norimas ir skiepijamas pažūras. Si tendencija sakyčiau, yra diktuojama natūralaus savisaugos dėsniu ir tik taip turi būti suprasta. Ją čia išskėliau anaipol ne norėdamas pasėti piklą abejonių metraščio jaunųjų autorių nuosirdumu sėkla. O tik ispėti mažiau kritišką metraščio skaitytoją, sulaukyti jį nuo kraštutiniai optimistiškų išvadų, a la: “Tik pažiūrėkit, kokios gyvos lėlės tas mūsų jaunimėlis! Jie lietuviškai šimtaprocentiniai susipratę, jie atsparūs, jie jau ant gero kelio. Lietuvybės išlaikymo problemos išsprendė savaimė! Jų jau nebėra!”

O jų yra... Ir daug. Ir daug rimtesnių, daug gilesnių, negu buvome pratę nugalvoti. Akylesniam skaitytojui “Jaunystės žieduose” jų irgi nereikės tarp eilučių ieškoti.

“Jaunystės žieduose”, betgi, jau formuojasi veidai, kurių viename ar kitame galima įžiūrėti ir trapius, nedrausius bruožus būsimųjų plunksnos mylėtojų ir vergų. Gana nuosirdus, pagaunantis liūdesys ir melancholija padvelkia iš Beatricės Cīvinskaitės “Našlaitės likimo”, žadančiai į skaitytoją prabyla Kristinos Grabauskaitės epizodėliai (“Trumpiausia vasara”, “Vieną vėjuotą dieną”), linksmai nutekia ir gyvū sąmojum užkrečia Alekso Pakalniškio lakū vaizduotė (“Gavau Matatučią krepšį”). Yra ir daugiau rašinėlių nusipelnusių išsamesnio panagrinėjimo jaunųjų literatūros mėgėjų ratiuose, tačiau šios apžvalgėlės rėmai

persiauri visus juos čia suminėti.

Nėra abejonės, kad veik ysi šie rašiniai yra daugiau ar mažiau redaktorių ar vyresniųjų taisyti, tačiau toks palatymas jokiū būdu nereiskia pačių autorių nesugebėjimo. Visai teisingai metraščio globėjas J. Masilionis pažymi, jog:

“Spaudos žmonėms yra žinoma, kad labai retas ir suaugusio, mokslus baigusio, kartais net ir tituluoto bendradarbio straipsnis praeina be taisyčių, trumpinimų, tai ką bekalbėti apie mūsų mokinius, kurie iš taisyčių tik ir mokosi”. (14).

Sveikintinas iniciatorių sąmanymas rašančiuosius skatinti kad ir kukliomis premijomis, tačiau ar nebūtų ge-

(Nukelta į 9 psl.)

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIU, AUSA, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: Prospect 8-3229
Rezid. telefonai: Walbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. ir ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val. kas diena po pietų 1-3 val.; 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadi. ir sekmadi. ofisas uždarytas. Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: RRepublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR SLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
PR 6-1795 arba 312-695-0533.
425 N. LIBERTY ST. R. 25
ELGIN, ILL.
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezid.: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvirtad nuo 1-4 ir 7-9, antrad., penktadieni nuo 1-5, treči. ir šeštadieni tikrai susitarus.

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniai nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadienį pagal sutartį.

DR. BR. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniai 1-4 val. p. p. Trečiadieniai uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treči. ir šeštadi. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTSMOUTH 7-6000
Rezid. telefonai: GARDEN 3-7278

Dr. Aldona A. Juška
AKIU LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD
Tel. Ofiso 247-0400, Rezid. 737-1377

DR. V. KAUPAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ligos
736 WEST 35th STREET
(Bridgeport Medical Arts)
Val. vak.: 6-8. Šešt. 10-1. Trečiadi. susitarus. Dienos metu tel. CA 5-5010

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00-2:00 p. p.
Trečiadieniai uždaryta.

Phone: NEVada 8-7048
A. MONTVIDAS, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Room 322
4010 WEST MADISON STREET
CHICAGO 24, ILL.
Valandos: kasdien nuo 10 ryto iki 3 p. p. Vakara: pirmad. ir ketvirtad. nuo 6 iki 8 val. vakaro.

Ofiso telefonai: Cliffside 4-2896
Rez. telefonai: Walbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. vak. Trečiadieniai ir sekmadieniai uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO val.: pirmad., antrad., trečiadi. ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniai 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlock 4-2123
Rezid. telefonai: Gibson 8-6195
Prima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123. Jei neatsiliepi, tai tel. GI 8-6198 arba GI 8-6198

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniai 1-4 p. p. Trečiadi. ir sekmadieniai uždaryta.

DR. STASYS ŽMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Staigiai susirgus ar susižeidus kasdien šaukite telefonui: 434-6967.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžiai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniai 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: Prospect 6-5084

LIETUVIAI AKIU GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadi. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIŠKŲ GYDYTOJŲ 25 metų patyrimas.
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė 756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, Treči. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS
8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 8, 1963

MARTYNAS MAŽVYDAS — PIRMOJO LIETUVIŠKO EILĖRAŠČIO AUTORIUS

UOSIS JUODVALKIS

Brailė seseris imkiet mani ir skaitkiet, Ir tatai skaitydami permanikiet.

Šiais eiluotais žodžiais prabilo į lietuvių tautą jos pirmoji spausdinta knyga — Martyno Mažvydo Katekizmas, išleistas 1547 m. Jo turinyje, be elementoriaus, katekizmo ir giesmių rinkinio, randame ir eilėmis parašytą prakalbą “Knigieles Paczias byla Letuwinštamp jr Szemaiczump”. Tai pirmasis originalus lietuviškas eilėraštis, sudėtas iš 112 eilučių. Šis eilėraštis įdomus dar tuo, kad lotynizuotą savo vardą ir pavardę Mažvydas jame išrašė akrostichu, t. y. eilučių pradžioje (tarp 3-19 eilučių). Mažvydo akrostichą aptiko (1938 m.) lenkų kalbininkas prof. Jan Safarewicz. Tokio tipo autorių pavardžių

įrašai literatūroje žinomi nuo seniausių laikų. Ir Mažvydo laikais jie buvo populiarūs. Akrostichą tebeverta ir kai kurie šių dienų poetai (pvz. Brazdžionis ir kt.).

1. EILĖRAŠČIO TURINYS

Visą eilėraščio turinį sudaro Mažvydo susirūpinimas Dievo žodžio skiepijimu. Todėl Mažvydas ir skatina atmesti visas senąsias tamsybes, visus dievus ir deives. Liepia užmiršti kaukus, žemėpatį ir lauksargius, nes jie negali nieko gero duoti, o tik atitraukti nuo Dievo ir amžinai prapuldyti. Iliustruodamas žmonių nemokėjimą Dievo įsakymų ir poterių, Mažvydas teigia,

KNIGIELES
Pačios byla Letuwinštamp jr Szemaiczump.

*Brailė seseris imkiet mani ir skaitkiet,
Ir tatal skaitydami permanikiet.
Maksla schito ewwai iusu eratšdawa turēt.
Ale to negaleia ne wenu budu gauti.
-Aglery to narela sawa atimis/
Taisyr ischgiršit sawa ausimis.
Jan na ta ewwai natada nereglet/
Tu schital wisse insump accia.
Deičet ir dabakietse žmanes wyfas
Schiet eit lufump šadis bogans karalistas
Malanel ir su džiauswats es šadi prigimtus
A lusu butiufu scheimina matikiet.
Sunus dukteris iusu tur ecal maktery
Visa schyrdy tur es dewa šady milecy.
Jei brailė seseris ew šadzius nepapeltis
Dewa ewa ir sonu saw miltu padaristie,
Ir pašchlawint pe atimis dewa busie.
Disofu daitkosu palaimi turestie,
Schieu makstu dewa cūrai pašysie
Ir degaus karalistas p pristatysie.*

Pirmojo lietuviško eilėraščio pradžia

kad nesą iš šimto net vieno, kuris bent kiek mokėtų Dievo įsakymų ar poterių. Dar relesni tokie, kurie moka paskaityti kriekščionišką “straipsčių”.

Tačiau jis kreipiasi ne tik į atitulusius ar niekad nepažinusius Dievo, bet taip pat ir į ponus ir kunigus. Mažvydas ragino ponus, kad šie lieptų žmonėms bažnyčių lankyti bent kartą į savaitę ir raginti kunigus, kad mokytų žmones. Ponams Mažvydas pataria, nesulaukus paramos iš kunigų, patiems knygas į rankas imti ir mokyti žmones.

Kunigams Mažvydas šitaip sako:

O ius kunigai pagal iusu seną urėda

Makikiet szmanes tatai višas paklida...

Mažvydas primena, kad jo “trumpas mokslas” yra pagrindinis, nes be to pagrindo negali stovėti joks aukštesnis mokslas.

2. SILĖRAŠČIO METRIKA

Mažvydo eiluotoji prakalba eilėraščiu laikoma dėl to, kad ji turi pagrindinius metrikos, arba eilėdaros, elementus: ritmą ir rimą. O be to, čia vartojama ir kai kurios vaizdingumo priemonės, pvz. personifikacija ir kt.

a. Ritmas

Mažvydo eilėraštis parašytas silabininiu ritmu. Šis ritmas nėra tinkamas lietuvių kalbai,

nes reikalauja pastovaus kirčio eiluteje. Gi mūsų kalbos kirtis nėra pastovus. Mažvydas rašė, sekdamas lenkų pavzdžiu. Kadangi šiuo ritmu lietuviškai sunku gerai eiluotai, tai Mažvydo ritmas kai kuriuose vietose ir sutrinka. Taip pat eilutės nėra vienodo ilgio: jos ivairuoja tarp devynių ir šešiolikos skiemenų.

b. Rimas

Mažvydo rimavimas labai paprastas: jo dvidalis rimas nei įvairus, nei vaizdingas. Eilėraštis rimuojamas dvieliais posmais, bet knygoje tie posmai vienas nuo kito didesniais tarpais neskiirstomi, tik kas antra eilutė įtraukta dešimnėn.

Mažvydo rimas yra pilnas, bet be žymesnio įvairumo ar vaizdingumo: visur derinamos tos pačios kalbos dalys. Tik kelis kart pasitaiko, kad veiksmazodis derinamas su daiktavardžiu. Beveik ištais rimuojami tik veiksmazodžiai su veiksmazodžiais. Pvz.:

Brailė seseris imkiet mani ir skaitkiet,
Ir tatai skaitydami permanikiet.
Maksla schito ewwai iusu trakszdawa turēt.
Ale to negaleia ne wenu budu gauti.

3. Išvada

Nors Mažvydo eilėraštis, rašytas prieš 400 metų, šio laiko požiūriu atrodo labai paprastas ir primityvus, tačiau mūsų literatūros istorijoje jis labai reikšmingas, nes jis yra pirmasis lietuviškas eilėraštis. O ta pirmutinė garbė tenka Martynui Mažvydui.

Kultūros istorijos požiūriu pirmasis mūsų eilėraštis įdomus ir reikšmingas tuo, kad mes sužinome, jog tuo metu Lietuva tebebuvo tamsus kraštas, kuriame mažai kas mokėjo skaityti, rašyti, o dar marios vietose ir sutrinka. Taip pat eilutės nėra vienodo ilgio: jos ivairuoja tarp devynių ir šešiolikos skiemenų.

ŠALTINIAI BEI LITERATŪRA

Dr. Georg Gerullis, Mosvid. Heidelberg, 1923.
Vaclavas Biržiška, Aleksandrynas, I t., Čikaga, 1960.
Dr. P. Jonikas, Nuo Mažvydo iki Jablonskio (Literatūra - Metrašči). Čikaga, 1950.
Dr. P. Jonikas, Lietuvių kalbos istorija, Čikaga, 1952.
Lietuvių Enciklopedija, I ir XVIII t., Boston, 1953-1959.
Domas Velička, Lietuvių literatūra, II d., Čikaga, 1961.

GRADINSKAS
NEUŽMIRŠK
TĖVELIOI NUPIRK JAM
GERA RADIJA. PAS MUS
JU — DESIMTIMIS
J. G. Television Co., 2512 W 47 St.
FRONTIER 6-1998
Parduodam • Taisom • Sekm. užd.

ROOFING & SIDING
of ALL TYPES
For limited time.
3 feet chimney job complete for \$45.00
Free estimates — city or suburbs
Call
GARNER ROOFING
AR 6-3569

Isigaliojo naujas patarnavimo būdas, užsakant dovanas, gamintas Sov. Sąjungoje
REMDAMASI SUTARTIMI, SUDARYTA SU VNIESPOSYLTORGU
COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION
PRADEJO PRIIMTI
APMOKĖTŲ DOVANŲ UŽSAKYMUS
JŪSŲ GIMINĖMS, GYV. LIETUVOJE.
• Jūs čia apmokate visą dovanų kainą.
• Gavėjui nieko nereikia mokėti.
AUTOMOBILIAI SKALBIAMOS MAŠINOS
SALDYTUVAI TELEVIZIJOS
DULKIŲ SIURBLIAI DVIRAČIAI
SIUVAMOS MAŠINOS ŠIMTŲ DAIKTŲ PASIRINKIMAS
Dėl smulkių informacijų ir katalogo kreipkitės į pagrindinį skyrių:
COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION
45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y. Tel. CI 5-7905

MARTYNAS MAŽVYDAS — PIRMOJO LIETUVIŠKO ELEMENTORIAUS AUTORIUS

MYKOLAS DRUNGA

Žiburyš tamsoje

3. Kukli pradžia

Didelę Martyno Mažvydo reikšmę lietuvių kultūros istorijoje dar labiau išryškina retai teiškeliamas faktas, kad jis buvo lietuvių tautos švietimo pradininkas. Kaip pirmojo lietuviško elementoriaus autorius, Mažvydas davė pradžią tam vyksmui, kuris po įvairių nuosmūkių, retų, pavienių sužibėjimų ir po naujos kuklios pradžios laikotarpių mūsų laikais ėmė reikštis gausia ir pažangia rašytine literatūra, pastačiusia Lietuvą šalia kitų kultūringų Europos kraštų, ir kuris pašalinę pasuklinius nerastingumo pėdsakus lietuvių tautoje. Lietuvių rašytinė literatūra ir lietuvių tautos raštingumas galėjo pasiekti aukštą laipsnį tik XX a. todėl, kad XVI-XIX a. lietuvių visuomenė dėl įvairių priežasčių lietuviškosios rašytijos puoselėjimu labai mažai tesidomėjo. Laimė, retkarčiais ir tada iškildavo drąsūs, šviesūs, pasiryžę asmenys, kurie savo laikotarpio sunkumų nepabijoję ir jų nepaisydami siekė savo kilnių tikslų. Martynas Mažvydas buvo vienas iš tokių negausių pažangių lietuvių, kurie nepraeidavo pro savo meto blogybes, nepabandę prisidėti prie jų pašalinimo. Gaila, kad tokių asmenų buvo nedaug ir kad jais mažai kas sekė. Mažvydo, kaip pirmojo lietuviško elementoriaus autoriaus, pėdomis buvo pasketa tik po 150 su viršum metų.

2. Tautos švietimo aušra

Kuriam tikslui Mažvydas parašė tą elementorių? — Ruošiant pirmąjį lietuvišką spausdinsimą knygą — „Katekizmą“, Mažvydui rūpėjo, kad jį galėtų pasiskaityti ir iš jo pasimokyti berašė liaudis, kuriai iš dalies tas „Katekizmas“ ir skiriamas. Siam tikslui, o gal ir aplamai tautos švietimo labai Mažvydas parengė lietuvišką elementorių ir jį įtraukė į patį „Katekizmą“. Tuo būdu 1547 m. Karaliaučiuje išėjo pirmasis lietuviškas elementorius. Šis elementorius, arba abėcėlė, yra ketvirtoji nuo pradžios „Katekizmo prastų žodžių“ dalis. Autorius elementorinę savo „Katekizmo“ dalį pavadino „Pygūs ir trumpas mokslas skaityti ir raschity“. Jos apimtis — keturi puslapiai. Elementoriaus įtraukimas į Mažvydo „Katekizmą“ aiškiai parodo, kad pastaroji knyga buvo vienintelis ano meto (net XVI-XVIII a.) leidinys, skiriamas ne vien tikta dvasininkams ir negausiems kitiems, išsvetimų (lenkų, vokiečių, lotinų) kalbų raštų skaityti pramokusiems, asmenims, bet taipgi skaityti ir rašyti visai nemo-kančiai tautos masei.

Kokio pobūdžio buvo pirmasis lietuviškas elementorius? — Šiandieniniu požiūriu Mažvydo elementorius atrodo primityvus ir menkas. Bet aišku, jo negalima vertinti šios dienos mastais. Mes turime jį žiūrėti Mažvydo epochos akimis. Tuomet pamatysime kitą, bet tikrą vaizdą. Mažvydo elementorius paruoštas tuo metu visuotinai vartotu metodu. Šia prasme Mažvydas nebuvo atsilikęs ar primityvus. Sudarydamas savo elementorių, jis sekė pavyzdžiu vieno lotiniško elementoriaus, kurį parašė Sauromannus. Lotyniškąjį originalą Mažvydas tik pritaikė lietuvių kalbai.

Metodas, kurį vartojo Mažvydas ir visi kiti to meto Europos švietėjai, yra vadinamas skiemėnavimu, arba silabizavimu. Mažvydas jį vadino „suguldymu“. Šio metodo pagrindinis elementas yra skiemė. Išmokęs raidyną, mokinys turėdavo išmokyti visą eilę skiemėnų. Mažvydo elementoriuje yra duota 500 mokiniui išmokytinų skiemėnų. Tie skiemėnys įvairūs. Vieni jų susideda iš dviejų raidžių, kaip antai ba, be, bi, bo, bu, ca, ce, ci, cu, da, de, di, do, du ir t. t. iki za, ze, zi, zo, zu ir ab, eb, ib, ob, ub, ac, ec, ic, oc, uc, ad, ed, id, od, ud, ir t. t. iki ax, ex, ix, ox, ux. Kaip matome, laikomasi tam tikros tvarkos ir išsemiamos beveik visos jos rėmuose esačios galimybės. Daugumas skiemėnų yra trijų raidžių, pvz. bab, beb, bib, bob, bub, bda, bde, bdi, bdo, bdu, anc, enc, inc, onc, unc ir t. t. Yra ir keletas iš keturių raidžių susidedančių skiemėnų.

Susipažinęs su visais šiais skiemėnais, mokinys eidavo prie žodžių formavimo. Toks buvo visuotinis ano meto skaitymo mokymo metodas. Mažvydo elementorius apima tik šio metodo pirmąjį ir pagrindinę fazę, kur pateikiamas raidynas (abėcėlė, alfabetas) ir išmokytinų skiemėnų sąrašas. Tai ir visos elementoriaus.

Mažvydo sudarytas gotinis lietuvių kalbos raidynas, kuris seka tuoj po elementoriaus antraštės, susideda iš 23 raidžių. Raides Mažvydas vadina „skaititininėmis“. Pirmą pateikiamos didžiosios, o paskui mažosios raidės. Pastarųjų elementoriuje yra 25, taigi dviem daugiau, negu didžiųjų raidžių. Tai yra todėl, kad mažųjų raidžių raidyne garsui „s“ išreikšti yra duodami ne vienas, bet du skirtingi rašmenys, ir kad didžiųjų raidžių raidyne sutapalinamos „u“ ir „v“, kurios mažųjų raidžių raidyne pateikiamos kaip atskiriems, asmenims, bet taipgi skaityti ir rašyti visai nemo-kančiai tautos masei.

sinėmis“; dvibalsius, kuriuos Mažvydas vadina „dvibalsinėmis“, ir priebalsius, kurie vadinami „sabalsinėmis“. Visi šitie dalykai užima pirmąjį elementoriaus puslapį. Likusieji trys puslapiai užpildomi skiemėnais. Elementoriaus gale idėtos kelios pastabos, jų tarpe ir raginimas mokytis.

Neprityrusiai akiai dėl prasto spaudos darbo kai kurios vietos sunkokai įskaitomos. Pasitaiko net klaidelių ir neuoseklumų, kurie betgi apalai yra nereikšmingi.

Kaip galima įvertinti Mažvydo elementoriuje vartotą skiemėninį metodą? — Tokiu metodu, aišku, nėra įmanoma pilnai išmokyti rašto, nes nuo skiemėnų iki žodžio esti dar gerokas žingsnis. Šiaip jau ir kitiems atžvilgiais skiemėninis metodas turi trūkumų. Daugelis pateiktų taip vadinamų beprasmių skiemėnų jokios praktinės vertės neturi: jie reikalingi tik tada, kai žodžiuose, gi reikalavimas juos „išskirti“ yra tik nereikalingas mokinio apsunkinimas. Patsai Mažvydas, jausdamas to metodo ribotumą, elementoriaus gale daro šitokią pastabą: „Išmintingas mokytojas bernelio daugiau silabizavimosi teneapsunkin, bet skaityti tur jo veiktiats mokyti“. Šiaja prasme elementorių galime laikyti įvadu į platesnį rašto mokymą. Tokio įvado, atrodo, užtekdavo ano meto žmonėms: jis ir būdavo dažniausiai vartintelis ir visas jų skaitymo bei rašymo mokslas. Iš mokytinų skiemėnų jie vargais negalais susigaudydavo sau žodžius ir tuo pasitenkindavo.

5. Summa summarum

Žiūrint nuo kalno į slėnyje esančius objektus, jie atrodo maži. Istorijos kely nuėjus ilgas atstumas, praeityje likę dalykai kartais atrodo nedideli. Vertinant mūsų kultūros istorijos ar lituanistikos dalykus šių dienų požiūriu, Mažvydo darbai gali atrodyti maži, menki, savo „silabizavimosi“ metodu net juokingi. Tačiau mes neturime daryti puikybės klaidos. Mažvydas mūsų švietimo istorijoje reiškia pamatus. XVII ir XVIII amžius neįstengė ant šių pamatų pastatyti kiek puikesnių rūmų. Su tautiniu atgimimu XIX a. pradžioje lietuvių atkūrimo banga atvedė mus į šių dienų mums žinomą stovį. Šiandien mes stovime ant tų pačių pamatų, mes pradėjome kelti nuo tos pačios pradžios, kur sunkius, netašytus bet graniškiškai tvirtus akmenis įkasė kruopščios Mažvydo rankos. To iš akių neišleisti yra tolygu pilnai ir teisingai suprasti mūsų kultūros istoriją ir jos vyksmą.

4. Reikšminga pradžia

Nors mūsų akimis Mažvydo elementorius, pirmasis lietuvių kalbos skaitymo ir rašymo vadovėlis, gali atrodyti ir atrodyti primityvus, menkas ir net juokingas, jo reikšmė lietuvių švietimo istorijoje buvo didelė. Jis davė pirmąjį gotinį raidyną, pritaikytą lietuvių kalbai. Šio raidyno buvo laikytasi visuose pirmuose lietuviškuose spausdiniuose. Dar svarbesnis yra faktas, kad Mažvydo elementorius buvo vienintelis lietuviškas elementorius ligi pat XVII a. Tuo būdu jis ilgą laiką turėjo tenkinti protestantiškosios Lietuvos skaitymo bei rašymo mokymo poreikius. 1564 m. vien Mažojoje Lietuvoje veikė apie 20 grynai lietuviškų mokyklų. Vis dėlto nebuvo skubintasi

sekti pavyzdžiomis Martyno Mažvydo pėdomis ir leisti naujus elementorius. Tik 1708 m. protestantai Karaliaučiuje išleido „Skaitynes“, kurios vėliau Mažojoje Lietuvoje buvo daugelį sykų perspausdintos. Tuo tarpu Didžiojoje Lietuvoje pirmasis lietuvių kalbos elementorius pasirodė tik 1781 m. Šis „Mokslas skaitymo raszta lietuwiszka“ buvo perdirbęs iš 1765 ir 1766 m. Didžiojoje Lietuvoje išėjusio „Mokslas skaityma rašto lėkiszko“. Jis paplito parapišose mokyklose, ir jo pirmoji laida buvo pakartota daugiau nei 50 kartų. Čia reikia pabrėžti, kad prieš 200 su viršum metų išėjęs Mažvydo elementorius pedagoginiu požiūriu visiškai neatilieka nuo XVIII a. „Mokslų skaityma“. Tai ryškiai parodo, kad elementorių rengimo srityje pedagoginiu atžvilgiu nuo XVI iki XVIII a. nebuvo padaryta jokios pažangos. Mažvydo pradėtas darbas ilgą laiką nesuesilaukė tęsėjų. Jau vien dėl to tie amžiai yra nelinksmi ir nykūs mūsų kultūros istorijoje.

3. Summa summarum

Žiūrint nuo kalno į slėnyje esančius objektus, jie atrodo maži. Istorijos kely nuėjus ilgas atstumas, praeityje likę dalykai kartais atrodo nedideli. Vertinant mūsų kultūros istorijos ar lituanistikos dalykus šių dienų požiūriu, Mažvydo darbai gali atrodyti maži, menki, savo „silabizavimosi“ metodu net juokingi. Tačiau mes neturime daryti puikybės klaidos. Mažvydas mūsų švietimo istorijoje reiškia pamatus. XVII ir XVIII amžius neįstengė ant šių pamatų pastatyti kiek puikesnių rūmų. Su tautiniu atgimimu XIX a. pradžioje lietuvių atkūrimo banga atvedė mus į šių dienų mums žinomą stovį. Šiandien mes stovime ant tų pačių pamatų, mes pradėjome kelti nuo tos pačios pradžios, kur sunkius, netašytus bet graniškiškai tvirtus akmenis įkasė kruopščios Mažvydo rankos. To iš akių neišleisti yra tolygu pilnai ir teisingai suprasti mūsų kultūros istoriją ir jos vyksmą.

ŠALTINIAI BEI LITERATŪRA

- Dr. Georg Gerullis, Mosvid., Heidelberg, 1923.
- Vaclovas Biržiška, Senujų lietuviškų knygų istorija, I d., Čikaga, 1968.
- Lietuvių Enciklopedija, V ir VIII t., Boston, 1955—1956.
- K. Korsakas (red.), Lietuvių literatūros istorija, I d., Vilnius, 1957.

JAU IŠEJO IŠ SPAUDOS
Juozo Liūdžiaus Raštai
 Straipsniai, atsiminimai. - 246 puslapiai, kaina \$3.00.
PETRONELĖS LIŪDŽUVIENĖS
ATSIMINIMAI APIE JUOŽĄ LIŪDŽIŲ
 88 puslapiai. Kaina \$1.00.
 Abi knygas galima gauti "Naujienose" arba pasiuntus pinigus tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE
 6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 8, 1963

MARTYNAS MAŽVYDAS — PIRMOJO LIETUVIŠKO GIESMŲNŲ AUTORIUS

MILDA PAKALNYSKYTĖ

1. Giesmyno turinys

Martynas Mažvydas yra ne tik pirmojo originalaus lietuviško eilėraščio autorius, ne tik pirmojo lietuviško elementoriaus ir katekizmo, bet taip pat ir pirmojo lietuviško giesmyno autorius. Jo giesmynas, susidedas iš vienuolikos giesmių su gaidomis, yra paskutinė ir stambiausia „Catechizmus“ dalis. Giesmynas užima 39 puslapius (40-79). Septynios giesmės iš šio giesmyno yra idėtos 1570 m. giesmynė (Gesmes Chrikščioniskas).

Kai kurias giesmes savo pirmajam giesmynui Mažvydas vertė iš vokiečių ir lenkų kalbos. Kitas giesmes jis paėmė iš pirmųjų giesmių vertėjų į lietuvių kalbą. Iš jų vieną ar dvi vertė Stanislovas Rapolinis su Abraomu Kulviečiu. Prof. Vaclovas Biržiška spėja, kad vieną kurią giesmę bus parašęs ir Mažvydo bendradarbis Augustinas Jomantas. „Litania nauieji suguldita“ yra Jurgio Zablockio giesmė, nes 1570 metų giesmynė ji yra pakartota, antraštėje pažyminti; kad Georguisa Zablotuisa (Jurgio Zablockio). Mažvydas, ruošdamas savo pirmąjį giesmyną, yra pasinaudojęs ir lenkiško Jan Seklucyan „Katekizmo“ giesmėmis, nes Sekluciano ir Mažvydo katekizmai buvo spausdinami toje pačioje spaustuviėje (1547).

Mažvydo pirmajame lietuviškame giesmynė yra šios giesmės: Pradestyse giesmes šventas, Prašimas apie dvase šventą, Ape Dvase šventa, Gratia Dominica, Litania nauieji suguldita, Psalmas CII, Arguments arba išguldis, Patrem letuviškai, Giesme ape Bernelį Jezu, Giesme ape svefasti ir Christe qui lux es et dies.

2. Giesmių eilavimo forma

Su Mažvydo „Katekizmo“ giesmynė mūsų rašytinėje literatūroje pasirodo ir pirmosios eilavimosi priemonės: ritmas, rimas ir strofa. Tų priemonių kokybė daugiausia priklauso nuo verčiamųjų giesmių melodijos ir teksto. Versdamas iš vokiečių ir lenkų kalbos, Mažvydas negalėjo atitolti nuo melodijos, kuria tos giesmės turėjo būti giedamos.

Lenkiškos giesmės, kaip žinoma, sueilnuotos silabiniu ritmu, o vokiškos — toniniu ritmu. Šie du ritmai vartojami ir Mažvydo giesmynė. Bet daugiausia čia vyrauja silabinis ritmas, kuris remiasi vienodu skiemėnų skaičiumi eilutėje. Kadangi lietuvių kalbos kirtis yra nepastovus, tai silabinis ritmas mūsų kalbai netinka, nes tas ritmas reikalauja priešpaskutinio skiemens pabrėžimo, arba kirčia-

vimo. Mažvydas, versdamas tas giesmes, nekreipė dėmesio į gramatinį kirtį, o kirčia-vo pagal verčiamą tekstą. Mažvydo nesilaikyta ir griežtos silabinio eilavimosi tvarkos, pavyzdžiui, giesmėje „Christe qui lux es et dies“:

Christau Dena esi ir švesibe Nactes nodengij tamsibe Švesibes švesums tu esi Švesibe šventa apreiški.

Pirmojoje eilutėje yra 10 skiemėnų, o paskutinėse trijose — po 8 skiemėnis. Tai priklauso nuo verčiamos giesmės melodijos.

Mažvydo giesmynė daugiausia vartojamas gretininis rimas, kaip pavyzdžiui „Gratia Dominicoje“, kur pirmosios dvi eilutės surimtuos vienu rimu, antros dvi kitu rimu ir t. t.:

Teve musu Dangiesis tavesp eit žmagus gresnasis Mus išmakie Jesus Christus Idant melstu grešnas žmagus Nasrais ir širdi prašytu Ir silvarta neturetu.

Čia, kaip matome, kirčiuojamas priešpaskutinis skiemėnuo. Toks rimas vadinamas moterišku rimu. Kitokių rimo rūšių, pvz. kryžminio ir gaubiamojo, Mažvydo pirmajame giesmynė nerandame.

Mažvydo giesmyno eilučių skaičius posme yra visad vienodas, nes giesmės pritaikytos prie melodijos. Posmų sudėtis gana paprasta, nes beveik visi posmai sudaro vieną sakinį. Posmo sakinyš kartais labai ilgas, net 12-kos eilučių (pvz. Psalmas CII“).

3. Giesmyno muzika

Mažvydo giesmės yra parašytos pagal ano meto katalikų liturginę muziką, vadinamą gregorianiniu giedojimu (cantus gregorianus), kurį įvedė popiežius Gregorius I Didysis (540—609). Gregorianinis giedojimas buvo vartojamas katalikų bažnyčiose. Kadangi protestantiškoji bažnyčia atskiros savo liturginės muzikos dar neturėjo, tai ir Mažvydas naudojosi katalikų bažnyčios liturginė muzika. Protestantų liturginė muzika susikūrė tik 17 amžiuje, apie 100 m. po Mažvydo. Gregorianinis giedojimas pagrįstas vienu balsu — be jokios harmonijos. Toks giedojimas savo lengvumu prieminamas ir paprasčiausiems giedotojams.

Mažvydo gaidų notacija yra viena iš senesniųjų gaidų užrašymo sistemų. Čia vartojama mensuralinė notacija. Ši sistema neturėjo jokių skersinių brūkšnių tekstams žymėti ir jiems atskirti. Ir gaidų forma kitoniškesnė. Jos yra deimanto keturkampio arba parasto keturkampio formos gaidos. Gaidos buvo vartojamos

ir su tuščiais viduriais. Taigi Mažvydo mensuralinė notacija labai skiriasi nuo dabartinių gaidų užrašymo sistemų.

4. Giesmių vertė

Šių laikų akimis žiūrint, šis Mažvydo giesmynas, išleistas prieš 400 metų, atrodo labai paprastas. Tačiau anuo metu mūsų berašė tautai jis buvo labai reikšmingas, nes žmonės buvo pratinami giedoti iš rašto. O šiaandien mūsų tautai jis yra labai brangus dėl to, kad jis yra pirmasis mūsų spausdintas giesmynas. Šio giesmyno, išspausdinto pirmojoje lietuviškoje knygoje, išleidimu Mažvydas yra nusipelnęs amžino mūsų tautos atminimo.

- BIBLIOGRAFIJA**
 Dr. Georg Gerullis, Mosvid., Heidelberg, 1923.
 Vaclovas Biržiška, Aleksandrynas, I t., Čikaga, 1960.
 Friedrich Herzfeld, Lexikon der Musik.
 K. Korsakas (red.), Lietuvių literatūra, I t., Vilnius, 1957.
 Lietuvių Enciklopedija, XVIII t., Boston, 1959.
 Domas Velička, Lietuvių literatūra, II d., Čikaga, 1961.

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARZAS
 WILLOW WEST INN
 AND PICNIC GROVE
 83rd and Willow Springs Road
 WILLOW SPRINGS, ILL.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICIU LIS

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!
 Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasene, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime „Naujienose“.
 Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo žiurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Arūdenus, mūsų gimtinę — Zvyrnė, tų laikų Lietuvą ir didingas „Trijų Rožių šventės“ apeigas.
 Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Priešiu-dami ar sumokėdami „Naujienoms“, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.
 Iki mielo pasimatymo,
NAUMĖ LIŪNAITĖ

DĖMESIO FIRMA
Package Express & Travel Agency, Inc.
 Vyr. Įstaiga
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel. IN 7-5522
 Pagal susitarimą su Sovietų Sąjungos Vnešposiltorg priima užsakymus iš Amerikos gyventojų dovanom, aukštos kokybės sovietinėmis prekėmis, kurios bus įteiktos be jokių miltų ar kokių primokėjimų giminėms, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.
 Didelis prekių pasirinkimas; tarp jų automobiliai, motociklai, dviračiai, televizijos aparatai, šaldytuvai, radio aparatai, siuvamos mašinos, foto aparatai, laikrodžiai, akordeonai ir t. t.
 Prekių pristatymas garantuojamas per 5 iki 40 dienų, atsižvelgiant į tai, koksai daiktas dovanom parenkamas.
 Reikalaukite telefonu ar raštu katalogus, kuriuos gausite nemokamai iš mūsų Vyr. įstaigos.
Package Express & Travel Agency, Inc.
 7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 8, 1963